

LIETUVOS NACIONALINĖS UNESCO KOMISIJOS¹ 2012 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

I. DALYVAVIMAS UNESCO VEIKLOJE

2012 m. Lietuvos Respublika dalyvavo UNESCO veikloje. 2012 m. Lietuva buvo UNESCO programos *Žmogus ir biosfera* (MAB) Tarptautinės koordinuojančios tarybos (*International Coordinating Council of the MAB Programme*) narė ir UNESCO Socialinių transformacijų valdymo programos (*Management of Social Transformations, MOST*) tarybos vicepirmininkė.

Klaipėdos universiteto profesorius Vladas Žulkus tęsė veiklą UNESCO Povandeninio kultūros paveldo apsaugos konvencijos Moksliniame ir techniniame patariamajame komitete ir ICOMOS Tarptautiniame povandeninio paveldo moksliniame komitete (ICUCH).

I. 1. Darbas UNESCO Vykdomosios tarybos sesijose

I. 1.1. UNESCO Vykdomosios tarybos 189-oji sesija

Vykdomosios tarybos 189-ojoje sesijoje, vykusioje vasario 27 – kovo 9 d. Paryžiuje (Prancūzija), didelis dėmesys skirtas organizacijos finansinei situacijai nagrinėti.

Per šią sesiją Vykdomoji taryba valstybėms narėms pateikė generalinės direktorės Irinos Bokovos siūlomų priemonių planą – UNESCO veiklos gaires, kurios turėtų garantuoti efektyvią organizacijos veiklą prioritetingose srityse. Vykdomosios tarybos klausimams išnagrinėti ir rekomendacijoms pateikti buvo suformuota *ad hoc* parengiamoji grupė. Be svarstyčių organizacinių aspektų, didelio dėmesio sulaukė Pusiaujo Gvinėjos Prezidento vardu pavadintas *Obiang* prizas ir situacija Sirijoje.

Sesijoje priimti sprendimai ir susijusi informacija skelbiama:

<http://unesdoc.unesco.org/images/0021/002156/215675e.pdf>

I. 1.2. UNESCO Vykdomosios tarybos 190-oji sesija

Vykdomosios tarybos 190-oji sesija vyko spalio 3–18 d. Paryžiuje (Prancūzija). Darbotvarkėje buvo numatyti 49 klausimai, tačiau didžiausias dėmesys skirtas ir daugiausia diskusijų sukėlė klausimai dėl organizacijos reformos, finansinės situacijos, sprendimai dėl Palestinoje esančių kultūros paveldo objektų apsaugos ir cenzūros palestiniečių mokyklų programose. Sesijoje UNESCO generalinė direktorė I. Bokova ir ES plėtros komisaras Andris Piebalgs pasirašė supratimo memorandumą, kuriuo sutvirtintas UNESCO ir ES bendradarbiavimas ir išreikštas palaikymas siekiant spręsti finansines organizacijos problemas vykdant reformą. Plenariniame posėdyje apsilankė Jungtinių Tautų Generalinis Sekretorius Ban Kimoon. Plenarinėje sesijoje aptarti generalinės direktorės I. Bokovos pasiūlytas 37C/4 Vidutinės trukmės (2014–2021) ir 37C/5 UNESCO programos ir biudžeto projektai. Pasiūlyta palikti tuos pačius globalius

¹ Šioje ataskaitoje organizacijos pavadinimas „Lietuvos nacionalinė UNESCO komisija“ apima Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos ir Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriato darbą (toliau – Nacionalinė UNESCO komisija)

UNESCO prioritetus – Afrika ir lyčių lygybė, taip pat pagrindinius organizacijos tikslus: pagal kompetenciją vykdant UNESCO veiklą prisidėti prie taikos ir darnaus vystymo.

Sesijoje priimti sprendimai ir susijusi informacija skelbiama:
<http://unesdoc.unesco.org/images/0021/002181/218189e.pdf>

II. NACIONALINĖ UNESCO KOMISIJA

II. 1. Nacionalinės UNESCO komisijos sudėtis

Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2012 m. vasario 6 d. įsakymu Nr. ĮV-93 patvirtinta nauja 4 metų kadencijai sudaryta Nacionalinės UNESCO komisijos sudėtis.

Nuo 2012 m. Nacionalinės UNESCO komisijos nariai:

1. Egidijus Aleksandravičius – Vytauto Didžiojo universiteto profesorius, Lietuvių iššivijos instituto direktorius;
2. Giedrė Bagdonienė – Ministro Pirmininko tarnybos Politikos analizės ir reformų departamento Socialinės aplinkos skyriaus patarėja (Nomedą Poderienė nuo rugsėjo laikinai pavaduoja Nacionalinės UNESCO komisijos narę Giedrę Bagdonienę);
3. Asta Baukutė – Lietuvos Respublikos Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komiteto narė;
4. Vidmantas Bezaras – Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos Saugomų teritorijų ir kraštovaizdžio departamento direktorius;
5. Audrius Bitinas – profesorius, socialinės apsaugos ir darbo viceministras;
6. Žygintas Būčys – Lietuvos nacionalinio muziejaus direktoriaus pavaduotojas;
7. Algimantas Degutis – Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos direktoriaus pavaduotojas;
8. Eugenijus Gefenas – Lietuvos bioetikos komiteto pirmininkas;
9. Rūta Kačkutė – Respublikos Prezidento patarėja;
10. Leonardas Kairiūkštis – profesorius, Lietuvos nacionalinio MAB komiteto pirmininko pavaduotojas;
11. Ieva Kuizininė – Vilniaus dailės akademijos Humanitarinių ir socialinių mokslų fakulteto dekanė, UNESCO kultūros vadybos ir kultūros politikos katedros vedėja;
12. Saulius Liausa – Lietuvos liaudies kultūros centro direktorius;
13. Asta Skaisgirytė-Liauškienė – užsienio reikalų viceministrė;
14. Loreta Meškelevičienė – Lietuvos dailės muziejaus vyriausioji fondų saugotoja;
15. Dainius Numgaudis – Švietimo ir mokslo ministerijos kancleris;
16. Romas Pakalnis – Valstybinio mokslinių tyrimų instituto Gamtos tyrimų centro Mokslo tarybos pirmininkas, Nacionalinės darnaus vystymosi komisijos narys, Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos direktoriaus pavaduotojas;
17. Aldona Žemaitytė-Petrauskienė – Lietuvos žurnalistų sąjungos pirmininko pavaduotoja;
18. Juozas Raguckas – Valstybinio turizmo departamento prie Ūkio ministerijos direktoriaus pavaduotojas;
19. Gediminas Rutkauskas – kultūros viceministras;
20. Loreta Senkutė – Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos prezidentė;
21. Paulius Skardžius – Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Viešojo valdymo politikos departamento direktorius;
22. Sigitas Stasiulis – Kūno kultūros ir sporto departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės Kūno kultūros ir sporto strategijos skyriaus vedėjas;
23. Jolita Steponaitienė – Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Retų knygų ir rankraščių skyriaus vedėja;
24. Rolanda Šliažienė – viešosios įstaigos jaunimo centro „Babilonas“ direktorė;

25. Rimvydas Vaštakas – susisiekimo viceministras.

2012 m. spalį įvykę rinkimai į Seimą bei tų pačių metų gruodį suformuota ir Lietuvos Respublikos Prezidento dekretu patvirtinta naujos sudėties Vyriausybė buvo priežastis pasikeisti politinio pasitikėjimo pagrindu dirbantiems valstybėms tarnautojams ministerijose. Dėl to iš dalies turi keistis ir Nacionalinės UNESCO komisijos narių sudėtis. 2013 m. planuojama atnaujinti atstovus iš šių institucijų: Seimo (Švietimo mokslo ir kultūros komiteto), Kultūros ministerijos, Užsienio reikalų ministerijos ir Susisiekimo ministerijos.

II. 2.2 Nacionalinės UNESCO komisijos komitetai

Kovo 15 d. įvykusioje metinėje konferencijoje Nacionalinės UNESCO komisijos pirmininku antrajai ketverių metų kadencijai išrinktas Romas Pakalnis.

Nacionalinėje UNESCO komisijoje veikė Bendrųjų reikalų, Kultūros ir švietimo, Mokslo ir Vykdomasis komitetai.

Bendrųjų reikalų komitetui priklausė: E. Aleksandravičius, L. Senkutė, P. Skardžius, S. Stasiulis, R. Vaštakas. Komiteto pirmininke išrinkta A. Skaisgirytė-Liauškienė.

Mokslo komitetą sudarė: A. Bitinas, E. Gefenas, I. Kuizinienė, R. Pakalnis. Komiteto pirmininkas – L. Kairiūkštis.

Bendrųjų reikalų ir Mokslo komitetai 2012 m. susitikimų surengę nebuvo.

Kultūros ir švietimo komiteto veikloje dalyvavo: G. Bagdonienė (motinystės atostogose, ją laikinai pavaduoja Nomedą Poderienė), A. Baukutė, V. Bezaras, G. Rutkauskas, J. Steponaitienė, A. Degutis, R. Kačkutė, S. Liausa, L. Meškelevičienė, D. Numgaudis, J. Raguckas, R. Šliažienė, A. Žemaitytė-Petrauskienė. Komitetui pirmininkavo Ž. Būčys. 2012 m. įvyko du šio komiteto posėdžiai:

Gegužės 30 d. vykusiam posėdyje svarstyta kultūros paveldo amatininkų (dailidžių, stalių, mūrinių, krosninkų ir kt.) rengimo ir kvalifikacijos vertinimo problematika, tačiau sprendimų nepriimta. Pritarta Lietuvos asocijuotųjų UNESCO ir kitų mokyklų dalyvavimui tarptautiniame projekte „Mokymasis ateičiai“ (projekto iniciatorius – UNESCO Informacinių technologijų švietime institutas Maskvoje). Nutarta nesuteikti Nacionalinės UNESCO komisijos patronažo Kazimiero Juraičio pristatytam muzikos festivaliui, kadangi festivalio struktūra neišgryninta, trūksta aiškios vizijos ir detalios koncepcijos.

Rugsėjo 7 d. vykusiam posėdyje svarstyti penki klausimai. Dėl UNESCO Pasaulio paveldo konvencijos ateities gairių buvo nutarta Pasaulio paveldo centrui pateikti savo svarstymus spalio 2–3 d. susitikimui UNESCO būstinėje Paryžiuje: 1) siūloma atskirai detalizuoti tarpvalstybinių objektų dokumentų (periodinės, išsaugojimo būklės ataskaitos, išskirtinės visuotinės vertės formos ir kt.) teikimo terminus ir reikalavimus 2) siūlyti vieną iš priemonių darnesniai tarpvalstybinių jungtinių pasaulio paveldo objektų valdymui užtikrinti – sukurti specialią elektroninę informacinę-komunikacinę platformą, kurioje būtų dedama informacija apie valstybių, turinčių bendrus tarpvalstybinius pasaulio paveldo objektus, valdymo ir vertybines nuostatas; 3) siūlyta stiprinti nacionalinio koordinatoriaus (anglų k. *focal point*) ir vietos valdytojo (anglų k. *site managers*) vaidmenį įgyvendinant Pasaulio paveldo konvenciją ir tiksliau apibrėžti jų veiklos funkcijas tarptautiniu lygiu. Taip pat nutarta: dėl bendros tvarkos nustatyti konkrečius Nacionalinės UNESCO komisijos patronažo projektams suteikimo kriterijus; dėl kreipimosi į Nacionalinę UNESCO komisiją dėl žemaičių dialekto/kalbos įtraukimo į UNESCO Interaktyvų nykstančių pasaulio kalbų atlasą (*Interactive Atlas of the World's Languages in Danger*) konsultuotis su Valstybine lietuvių kalbos komisija; palaikyti T. Ševčenkos 200-ųjų gimimo metinių minėjimo Lietuvoje bei bendros paraiškos teikimo UNESCO minimų datų 2014–2015 m. sąrašui iniciatyvą; pritarti siūlymui 2013 m. skelbti Istorinių kapinių metais su 5 metų įgyvendinimo programa; dėl prarastų kultūros vertybių grąžinimo į Lietuvą pasiūlyta aptarti Nacionalinės UNESCO komisijos tarpininkavimo ir bendradarbiavimo galimybę šiuo klausimu, atsižvelgiant į tarptautinius teisės aktus bei 1970 m. UNESCO Nelegalaus kultūros vertybių įvežimo, išvežimo ir nuosavybės teisės perdavimo uždraudimo priemonių konvenciją.

II. 2.3 Nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriatas

2012 m. pradžioje Nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriatare buvo šios pareigybės: generalinis sekretorius ir jo pavaduotojas, vyriausiasis buhalteris, trys programų vadovai: komunikacijos programų, kultūros programų, švietimo ir mokslo programų ir ūkio personalui priskiriama valytojo bei ūkvedžio pareigybė. Iškilus poreikiui, Nacionalinės UNESCO komisijos generalinio sekretoriaus 2012 m. vasario 20 d. įsakymu Nr. 9T-3 patvirtinta nauja Nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriato struktūra, kurioje numatytos generalinio sekretoriaus ir jo padėjėjo, vyriausiojo buhalterio, keturių programų vadovų: komunikacijos programų, kultūros programų, švietimo ir mokslo programų, paveldo programų ir ūkio personalui priskiriama valytojo pareigybė. Suformavus naują paveldo programų vadovo pareigybę, konkurso būdu buvo atrinkta ir nuo 2012 m. kovo 19 d. pakviesta dirbti Renata Vaičekonytė-Kepežinskienė.

Nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriatare įvyko keli darbuotojų pasikeitimai: 2012 m. kovą, išėjus generalinio sekretoriaus pavaduotojai Aušrai Bagdonaitei, prie komandos prisijungė Asta Bajarūnaitė, kuri pradėjo eiti pakeistas generalinio sekretoriaus padėjėjo pareigas. Nuo liepos 2 d. komunikacijos programų vadovė Rūta Ambrasūnienė buvo atleista iš pareigų jos pačios prašymu, o jos darbo krūvis buvo paskirstytas kitiems programų vadovams. Spalio 2 d. generalinio sekretoriaus pareigas Gintarė Tamašauskaitė perdavė Marijai Drėmaitei. Generalinio sekretoriaus padėjėją Astą Bajarūnaitę nuo 2012 m. spalio 1 d. iki 2013 m. kovo 5 d. laikinai pavaduoja Donata Mitkutė. Spalio 15 d. kultūros programų vadovė Milda Valančiauskienė grįžo iš tikslinių atostogų ir pakeitė iki tol laikinai dirbusią Laurą Almantaitę.

2012 m. Nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriatas aktyviai bendradarbiavo su UNESCO sekretoriatu Paryžiuje ir jo padaliniais, kitų UNESCO sektorių pagal vykdomus projektus ir kitą veiklą atstovais. Aktyviai buvo palaikomi ryšiai su Lietuvos nuolatinė atstovybe prie UNESCO.

Nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriatas socialiniame tinkle *Facebook* nuolat skelbė informaciją, rengė konkursus, siekdama, kad jame registruoti žmonės kuo daugiau sužinotų apie jos veiklą, dalyvautų renginiuose.

Sausio 13 d. Nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriatas dalyvavo akcijoje *Atmintis gyva, nes liudija*.

Spalio mėn. Nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriatas išsiuntė medžiagą skaitmeninei parodai apie skirtingus Taikos interpretacijos ir rašymo būdus. Paroda yra UNESCO Taikos ir nesmurtinės kultūros skatinimo programos iniciatyva.

Nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriatare praktiką atliko Vilniaus universiteto (VU) Istorijos fakulteto Paveldosaugos magistro studijų programos II kurs studentė Jolanta Venckevičiūtė (rugsėjo 1 – spalio 31 d.) ir VU Filologijos fakulteto Lietuvių filologijos ir užsienio kalbos studijų programos IV kurso studentė Rasa Cibulskaitė (lapkričio 26 – gruodžio 21 d.)

VU Komunikacijos fakulteto Tarptautinės komunikacijos magistro studijų programos I kurso studentė Ieva Vaitkevičiūtė rudens semestre atliko tyrimą *Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos įvaizdžio komunikacija*.

III. FINANSINĖ UNESCO IR KITA GAUTA PARAMA

III. 1. UNESCO Dalyvavimo programa

2012 m. laikotarpiu dėl pasikeitusių prioritetų ir sumažėjusio finansavimo nebuvo gauta lėšų projektams iš UNESCO Dalyvavimo programos.

III. 2. AB ORLEN LIETUVA SUTEIKTA PARAMA

2012 m. AB *Orlen Lietuva* Nacionalinei UNESCO komisijai suteikė tikslinę 55 000 Lt paramą. 30 000 Lt skirta projektui *Lietuva – UNESCO. Lietuvos muziejai*, kurį įgyvendinant sukurtas ir išplatintas žemėlapis apie UNESCO sąrašuose esančius kultūros ir gamtos paveldo objektus bei Lietuvos muziejus (siejant su 2012 m. paskelbtais Muziejų metais). 25 000 Lt tikslinė parama gauta knygos *Saldus medį gyvenimo. Lietuviška kryždirbystė* leidybai. Knygos leidyba numatyta 2013 m. kovo mėn.

III. 3. KITA PARAMA ARBA TIKSLINIS LĖŠŲ NAUDOJIMAS

Nacionalinė UNESCO komisija teikė paraiškas Kultūros rėmimo fondui prie Kultūros ministerijos bei specialioms Užsienio reikalų ministerijos programoms, tačiau parama nebuvo suteikta.

Bendradarbiaudama su Užsienio reikalų ministerija 2012 m. Nacionalinė UNESCO komisija gavo 350 000 Lt finansavimą Lietuvą reprezentuojančiai parodai *Lithuania in the mail parcel* sukurti Lietuvos pirmininkavimo ES Tarybai 2013 m. proga. Viešojo konkurso laimėtoju Nacionalinės UNESCO komisijos Viešųjų pirkimų komisija, dalyvaujant Užsienio reikalų ministerijos Pirmininkavimo ES Tarybai departamento Komunikacijų skyriaus darbuotojai Marijai Dautartaitei ir parodos koncepcijos autoriams Julijai Reklaitėi ir Ernestui Parulskiui, paskelbė vienintelį konkurso dalyvį UAB *Ekspobalta*, kurios kvalifikacijos reikalavimai atitiko visas pirkimo sąlygas, o pasiūlyta parodos parengimo kaina buvo tinkama. 2012 m. gruodžio 12 d. buvo pasirašyta viešojo pirkimo-pardavimo sutartis Nr. 485/13DP-12 tarp Nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriato bei UAB *Ekspobalta* dėl parodos *Lithuania in the mail parcel*, skirtos Lietuvos pristatymui užsienyje pirmininkavimo ES Tarybai laikotarpiu 2013 metais.

IV. SEMINARAI, KONFERENCIJOS, EKSPERTŲ IR KITI SUSITIKIMAI

Kovo 28–29 d. Rygoje (Latvija) vyko Asocijuotųjų UNESCO mokyklų susitikimas, kuriame pristatytas UNESCO Informacinių technologijų švietime instituto Maskvoje inicijuotas bandomasis projektas *Mokymasis ateičiai*. Susitikime dalyvavo Nacionalinės UNESCO komisijos generalinė sekretorė Gintarė Tamašauskaitė, komunikacijos programų vadovė, asocijuotųjų UNESCO mokyklų Lietuvoje nacionalinė koordinatorė Rūta Ambrasūnienė ir Šilutės Vydūno gimnazijos anglų kalbos mokytoja Lolita Kučinskienė.

Balandžio 2–4 d. Vilniuje vykusiuose kūrybingo mokymo – kino edukacijos projekto *Mokausi iš kino* mokymuose pedagogams dalyvavo Nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriato komunikacijos programų vadovė, asocijuotųjų UNESCO mokyklų Lietuvoje nacionalinė koordinatorė R. Ambrasūnienė.

Balandžio 19 d. Paryžiuje (Prancūzija) vyko Povandeninio kultūros paveldo apsaugos konvencijos mokslinio ir techninio patariamojo komiteto susitikimas. Komiteje Lietuvai atstovavo profesorius Vladas Žulkus (į komitetą antrai kadencijai išrinktas 2011 m.). Komiteto nariai svarstė visuomenės sąmoningumo apie povandeninio kultūros paveldo reikšmę skatinimo, profesionaliems nardytojams išduodamų licencijų vienodinimo, povandeninio kultūros paveldo objektų inventorizavimo klausimus.

Balandžio 27 d. Nacionalinės UNESCO komisijos galerijoje įvyko diskusija *Tradicinė architektūra ir jos pokyčiai kultūriniame Kuršių nerijos kraštovaizdyje*. Tai buvo vienas iš Neringos dienų Vilniuje renginių. Diskusijoje pristatyta UNESCO Dalyvavimo programos lėšomis parengta studija *Tradicinė Kuršių nerijos architektūra*, nagrinėtas senosios ir šiuolaikinės architektūros santykis, tolimesnė vystymosi perspektyva, supažindinta su Kuršių nerijos gyvenviečių urbanistinės struktūros bei pastatų architektūros analize, jų pokyčiais. Renginyje dalyvavo studijos rengėjai: ICOMOS narys ir kultūros paveldo ekspertas Kęstutis Demereckas,

architektė, kultūros paveldo ekspertė Margarita Ramanauskienė, architektas Rimas Adomaitis ir Kuršių nerijos nacionalinio parko direktoriaus pavaduotoja Lina Dikšaitė.

Gegužės 8–10 d. Varšuvoje (Lenkija) Lenkijos archyvų vyriausioje direkcijoje vyko UNESCO programos *Pasaulio atmintis* ekspertų susitikimas, kuriame buvo aptarti būdai, kaip stiprinti minėtąją programą, įveikti iššūkius, saugoti ir viešinti dokumentinį paveldą, ieškoma sąlyčio su kitomis UNESCO paveldo programomis. Po diskusijų buvo nutarta skatinti kurti *Pasaulio atminties* nacionalinius komitetus, stiprinti jų tarpusavio bendradarbiavimą, vystyti programos studijas, skatinti programos bendradarbiavimą su kitomis UNESCO programomis ir t. t. Lietuvai susitikime atstovavo Lietuvos valstybės istorijos archyvo direktorė, UNESCO programos *Pasaulio atmintis* nacionalinio komiteto narė Virginija Čijunskienė.

Gegužės 11 d. Etninės kultūros globos taryba surengė tarptautinį seminarą-diskusiją tradicinių XIX a. sukamųjų šokių tematika, kurioje dalyvavo Norvegijos, Jungtinės Karalystės, Suomijos, Estijos šios srities atstovai. Nacionalinės UNESCO komisijos kultūros programų vadovė L. Almantaitė seminare pristatė LNUK įgyvendintus projektus Nematerialaus kultūros paveldo konvencijos kontekste.

Gegužės 13–16 d. Nacionalinės UNESCO komisijos švietimo ir mokslo programų vadovas Arūnas Mark dalyvavo Trečiajame pasauliniame profesinio ir techninio mokymo ir ugdymo kongrese Šanchajuje (Kinija), kurį organizavo UNESCO kartu su Tarptautine darbo organizacija (ILO), Tarptautine ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (OECD), Pasaulio banku, Europos ugdymo fondu (ETF) bei kitais partneriais.

Gegužės 31 – birželio 1 d. Vienoje (Austrija) UNESCO sekretoriatas, Austrijos nacionalinė UNESCO komisija bei Mohamed Bin Issa Al Jaber fondas (*MBI Al Jaber Foundation*) organizavo tarptautinę konferenciją *Europos – arabų pasaulio dialogas: indėlis į naująjį humanizmą (Euro-Arab Dialogue: contribution to a new humanism)*, į kurią buvo kviečiami ekspertai, atstovai bei nacionalinių UNESCO komisijų generaliniai sekretoriai. Šioje konferencijoje dalyvavo Nacionalinės UNESCO komisijos generalinė sekretorė G. Tamašauskaitė.

Birželio 4–8 d. UNESCO būstinėje Paryžiuje (Prancūzija) vyko UNESCO Nematerialaus kultūros paveldo apsaugos konvencijos Generalinės asamblėjos 4-oji sesija. Ypatingas dėmesys skirtas sprendimams dėl Komiteto siūlomų Konvencijos įgyvendinimo gairių papildymų dėl analizės metodų ir Komitetui pateikiamų bylų maksimalaus skaičiaus nustatymo. Sesijoje vyko Nematerialaus kultūros paveldo apsaugos komiteto rinkimai, taip atnaujinta pusė Komiteto sudėties. Pasibaigus asamblėjai, birželio 8 d. vyko 4-oji neeilinė Tarpvyriausybinių komiteto sesija, išrinktas naujas biuro narys. Kultūros ministerija išreiškė pritarimą Lietuvos kandidatavimui į Tarpvyriausybinių nematerialaus kultūros paveldo apsaugos komitetą 2014 metais.

Birželio 20–21 d. Paryžiuje (Prancūzija) vyko 1970 m. Nelegalaus kultūros vertybių įvežimo, išvežimo ir nuosavybės teisės perdavimo uždraudimo priemonių konvencijos šalių narių susitikimas. Jame nagrinėtas priemonių, kurių ėmėsi šalys narės, siekdamas optimizuoti Konvencijos įgyvendinimą nacionaliniu bei regioniniu lygiu atsižvelgdamos į nelegalaus kultūros vertybių gabenimo tendencijas bei sukurti galimas priemones efektyviam nenutrūkstamam Konvencijos įgyvendinimo procesui užtikrinti, poveikis. Rekomendacijos bei sprendimai, patvirtinti susitikimo metu, bus pateikti per UNESCO Generalinės konferencijos 37-tąją sesiją 2013 metais. Lietuvai susitikime atstovavo Kultūros ministerijos Kultūros politikos departamento Saugomų teritorijų ir paveldo apsaugos skyriaus vyriausiasis specialistas Mindaugas Žolynas.

Birželio 24 – liepos 6 d. Sankt Peterburge (Rusijos Federacija) vykusioje UNESCO Pasaulio paveldo komiteto (toliau – PPK, Komitetas) 36-ojoje sesijoje priimti sprendimai dėl Lietuvoje esančių Pasaulio paveldo vietovių – Kuršių nerijos išsaugojimo būklės ataskaitos bei Vilniaus istorinio centro ir jo apsaugos buferinių zonų patikslinimo. Lietuva šiuo metu nėra Komiteto narė, todėl sesijoje dalyvavo stebėtojos teisėmis. Lietuvos delegaciją Pasaulio paveldo komiteto 36-ojoje sesijoje sudarė kultūros viceministras Gediminas Rutkauskas, Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos direktoriaus pavaduotojas Algimantas Degutis, Aplinkos ministerijos Saugomų teritorijų ir kraštovaizdžio departamento direktorius Vidmantas Bezaras, Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos direktoriaus pavaduotojas,

Nacionalinės UNESCO komisijos pirmininkas Romas Pakalnis ir Nacionalinės UNESCO komisijos paveldo programų vadovė Renata Vaičekonytė-Kepežinskienė.

Liepos 11–13 d. Rio de Ženeire (Brazilija) UNESCO kartu su Tarptautine muziejų taryba (*International Council of Museums (ICOM)*) ir Brazilijos muziejų institutu (IBRAM) surengė tarptautinį ekspertų susitikimą dėl muziejų ir jų kolekcijų apsaugos bei viešinimo. Susitikimo tikslas – aptarti ir įvertinti muziejų ir jų kolekcijų apsaugą ir galimas sąlygas karo ir taikos metu, remiantis 1954 m. UNESCO konvencija dėl kultūros vertybių apsaugos ginkluotų konfliktų metu ir 1970 m. Nelegalaus kultūros vertybių įvežimo, išvežimo ir nuosavybės teisės perdavimo konvencija. Ekspertų ataskaitą planuota pateikti 190-ojoje UNESCO Vykdomosios tarybos sesijoje. Lietuvai susitikime atstovavo Vaiva Lankelienė, ICOM Lietuvos skyriaus valdybos pirmininkė, Lietuvos jūrų muziejus Tarptautinių ryšių ir projektų valdymo skyriaus vedėja.

Rugsėjo 5–7 d. Minske (Baltarusija) vyko UNESCO ir Baltarusijos nacionalinės bibliotekos organizuotos regioninės konsultacijos tema *Atviroji prieiga prie mokslinės informacijos ir tyrimų – koncepcija ir politika*, sutelkiant dėmesį į Rytų ir Vidurio Europą ir Baltijos šalis. Konsultacijos buvo surengtos siekiant didinti informuotumą apie atvirosios prieigos prie mokslinės informacijos galimybes, numatyti išskylančius iššūkius, vystyti regione atvirosios prieigos strategijas ir politiką, plėtoti partnerystę tarp suinteresuotųjų šalių. Lietuvai jose atstovavo prof. Rūta Marcinkevičienė, Lietuvos mokslo tarybos pirmininko pavaduotoja.

Rugsėjo 9–12 d. Bratislavoje (Slovakija) vyko Europos ir Šiaurės Amerikos regiono šalių narių ir Nacionalinių UNESCO komisijų konsultacinis susitikimas su UNESCO Generaline direktore dėl Vidutinės trukmės strategijos (37 C/4) bei Programos ir biudžeto 2012-2017 m. (37 C/5) rengimo. O rugsėjo 12–13 d. įvyko 16-asis Europos ir Šiaurės Amerikos regiono šalių nacionalinių UNESCO komisijų susitikimas. Šių susitikimų metu buvo nagrinėjami UNESCO veiklos ateities strateginiai klausimai bei dalinimasis pasiūlymais dėl minėtų dokumentų (37 C/4 bei 37 C/5) rengimo. Lietuvai susitikime atstovavo Nacionalinės UNESCO komisijos generalinė sekretorė G. Tamašauskaitė.

Rugsėjo 24–26 d. Berlyne (Vokietija) vyko Pasaulio paveldo nacionalinių koordinatorių susitikimas, susijęs su II etapo periodinių ataskaitų pildymu. Jo metu buvo supažindinta su periodinių ataskaitų anketos pildymo priemonėmis per internetinę prieigą ir aptarti kiti periodinės ataskaitos aktualūs klausimai. Šiais metais pradėtos rengti Vilniaus istorinio centro ir Kernavės archeologinės vietovės periodinės ataskaitos, kurios turi būti pateiktos iki 2013 m. liepos 31 d. Seminare dalyvavo Kultūros paveldo departamento direktoriaus pavaduotojas A. Degutis.

Spalio 23–25 d. Lietuvos Respublikos ir Rusijos Federacijos pusėse įvyko susitikimas, skirtas pasirengti Tarptautiniam kraštovaizdžio seminarui, susijusiam su Kuršių nerijos jungtinės turizmo strategijos, eismo valdymo ir jungtinio Kuršių nerijos valdymo plano pristatymu. Susitikimą rengė Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos Saugomų teritorijų ir kraštovaizdžio departamentas kartu su Rusijos Federacijos gamtos išteklių ir aplinkos apsaugos ministerija, abiejų valstybių Kuršių nerijos nacionaliniai parkai ir Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriatas. Susitikime dalyvavo šių institucijų atstovai.

Lapkričio 6–8 d. Kyoto mieste (Japonija) vyko Pasaulio paveldo konvencijos 40-mečio minėjimo uždarymo iškilmės, kuriose dalyvavo apie 600 įvairių šalių atstovų. Jose buvo pristatyti visus metus įvairiuose pasaulio regionuose vykę renginiai, pasaulio paveldo bendruomenių veiklos rezultatai. Renginyje Lietuvai atstovavo kultūros ministras Arūnas Gelūnas.

Lapkričio 7 d. Rygoje (Latvija) įvyko Baltijos valstybių atstovų parengiamasis susitikimas dėl 2013 m. spalio 24–26 d. Taline vyksiančios konferencijos *Dainų ir šokių šventės laiko tėkmėje*. Susitikimą rengė Estijos nacionalinė UNESCO komisija, bendradarbiaudama su Latvijos nacionaline UNESCO komisija. Susitikime dalyvavo Estijos, Latvijos ir Lietuvos kultūros, švietimo ir mokslo ministerijų, Dainų ir šokių šventės organizuojančių institucijų bei nacionalinių UNESCO komisijų atstovai. Lietuvai atstovavo: Saulius Liausa ir Vida Šatkauskienė (Lietuvos liaudies kultūros centras), Irena Seliukaitė (Kultūros ministerija) ir Milda Valančiauskienė (Nacionalinė UNESCO komisija).

Lapkričio 23 d. Nacionalinėje UNESCO komisijoje lankėsi svečiai iš Latvijos: Andris Vilks, Latvijos nacionalinės bibliotekos direktorius, Latvijos nacionalinės UNESCO komisijos Žinių visuomenės programų tarybos vadovas ir komiteto *Pasaulio atmintis* pirmininkas, ir Evija Maļkeviča, Latvijos nacionalinės UNESCO komisijos Komunikacijos ir informacijos sektoriaus vadovė. Susitikime dalyvavo Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos pirmininkas prof. Romas Pakalnis, komisijos narė, nacionalinio komiteto *Pasaulio atmintis* pirmininkė, Lietuvos nacionalinės M. Mažvydo bibliotekos Informacijos išteklių formavimo ir vystymo centro vedėja Jolita Steponaitienė ir Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriato darbuotojai. Kaimyninių šalių kolegos dalijosi darbo patirtimi, aptarė glaudesnio bendradarbiavimo galimybes.

Gruodžio 3–7 d. Paryžiuje (Prancūzija) UNESCO būstinėje vyko 7-oji Tarpvyriausybinių nematerialaus kultūros paveldo apsaugos komiteto sesija, kurioje dalyvavo nematerialaus kultūros paveldo ekspertai, pareigūnai ir kiti specialistai iš daugiau nei 110 valstybių. Susitikime aptarti įvairūs nematerialiojo kultūros paveldo klausimai ir jo išsaugojimo priemonės. Lietuvos atstovė, Nacionalinės UNESCO komisijos kultūros programų vadovė M. Valančiauskienė šioje sesijoje dalyvavo stebėtojo teisėmis, nes šiuo metu Lietuva nėra minėto komiteto narė.

Gruodžio 5–6 d. Margarita Gaubytė, Nacionalinės UNESCO komisijos komunikacijos programų vadovė, dalyvavo Goethe's instituto Lietuvoje organizuotame seminare kultūrinės edukacijos tema (Goethe's institutų Vidurio ir Rytų Europoje organizuojamo projekto „Kultūros agentai“ dalis). Renginyje, dalyvaujant kultūros atstovams iš Vokietijos ir Lietuvos, buvo supažindinta su kultūrinės edukacijos situacija Vokietijoje bei pristatyta keletas sėkmingai įgyvendintų projektų pavyzdžių. Šio seminaro tikslas – paskatinti Lietuvos ir Vokietijos kultūros institucijų atstovų bendradarbiavimą ir naujas iniciatyvas.

Gruodžio 6 d. Vilniuje įvyko seminaras *Europos Tarybos kultūros keliai – patirtys ir galimybės*, organizuotas Kultūros ministerijos, Kultūros paveldo departamento. Seminare buvo aptariama Lietuvos integracija į Europos kultūrinių kelių tinklą, kultūros kelių idėjos, įgyvendinimo galimybės Lietuvoje, Europos kultūrinių kelių kūrimo patirtys, kultūros kelių rinkodara. Seminare dalyvavo Nacionalinės UNESCO komisijos paveldo programų vadovė R. Vaičekonytė-Kepežinskienė.

Gruodžio 10–14 d. Paryžiuje (Prancūzija) UNESCO būstinėje įvyko Tarpvyriausybinių kultūrų raiškos įvairovės apsaugos ir propagavimo komiteto 6-oji sesija. Lietuva nėra šio komiteto narė, tačiau buvo pakviesta dalyvauti stebėtojos teisėmis kaip Kultūrų raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo konvenciją (2005 m.) ratifikavusi valstybė narė. Lietuvai stebėtojų statusu atstovavo Lietuvos nuolatinės atstovybės prie UNESCO laikinoji reikalų patikėtinė Violeta Baltrušytė ir Nacionalinės UNESCO komisijos kultūros programų vadovė Milda Valančiauskienė.

V. UNESCO MINIMOS SUKAKTYS

Visos šalys UNESCO narės kiekvieną dvimetį kviečiamos UNESCO Vykdomajai tarybai pateikti savo pasiūlymus įtraukti garbingų žmonių sukaktis, jubiliejinius įvykius ir datas į UNESCO minimų datų sąrašą. Iki šiol Lietuvos ir bendros su kitomis valstybėmis UNESCO minėtos sukaktys: 1997 m. – M. Mažvydo katekizmo išleidimo 450-osios metinės; 2002 m. – I. Domeikos 200-osios gimimo metinės; 2004 m. – Lietuviškos spaudos lotyniškais rašmenimis atgavimo 100-osios metinės; 2011 m. – M. K. Čiurlionio 100-osios mirties metinės ir Č. Milošo 100-osios gimimo metinės.

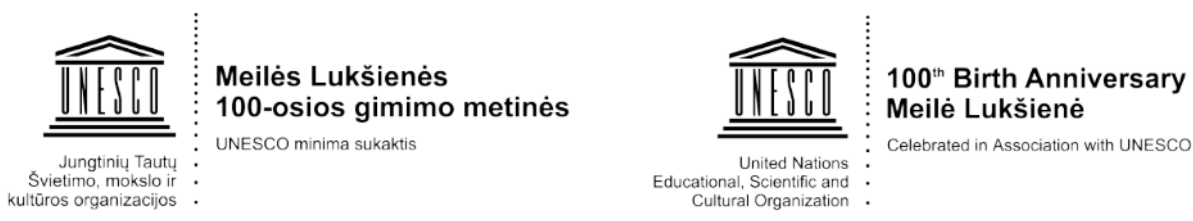
V.1. 2013 m. minima sukaktis – Meilės Lukšienės 100-osios gimimo metinės

2011 m. Paryžiuje UNESCO generalinės konferencijos 36-ojoje sesijoje habil. dr. Meilės Lukšienės 100-osios gimimo metinės paskelbtos UNESCO 2013-aisiais minima sukaktimi. UNESCO dėmesys šiai visuomenės veikėjai skiriamas už itin svarbų vaidmenį vystant modernią švietimo sistemą bei ugdant demokratišką lietuvių bendruomenę. 2012–2013 m. UNESCO minimų

sukakčių sąrašui dr. M. Lukšienės 100-ųjų gimimo metinių sukakties minėjimą 2010 m. Nacionalinės UNESCO komisijos sprendimu buvo nuspręsta pateikti pasiūlius Švietimo ir mokslo ministerijai. Dr. M. Lukšienės moksliniai darbai švietimo srityje lėmė šiuolaikišką ir europietišką Lietuvos švietimo sistemą, ji padarė žymų indėlį demokratinės visuomenės ir modernaus švietimo plėtrai. Dr. M. Lukšienė vertinama kaip reikšminga Europos ir pasaulinio lygio mokslininkė švietimo srityje. 2012 m. rugsėjo mėn. Lietuvos Respublikos Seimas paskelbė 2013-uosius M. Lukšienės metais, o spalio mėn. Ministro Pirmininko potvarkiu sudaryta darbo grupė M. Lukšienės metų programai parengti, kurioje aktyviai dalyvauja Nacionalinės UNESCO komisijos pirmininkas Romas Pakalnis.

V.1.1. Meilės Lukšienės 100-ųjų gimimo metinių logotipas

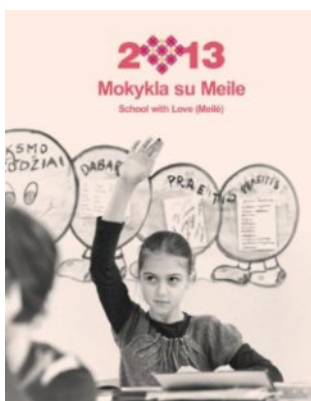
Besirengiant M. Lukšienės metams, Nacionalinės UNESCO komisijos pastangomis sukurtas jungtinis UNESCO sukakčių ženklas (gali būti ir dvikalbis), skirtas M. Lukšienės 100-ųjų gimimo metinių minėjimui. Visų renginių, skirtų minėtoms metinėms, organizatoriai kviečiami naudoti jungtinius UNESCO sukakčių ženklus leidiniuose, plakatuose ir kitoje medžiagoje.

Pav. M. Lukšienės 100-osioms gimimo metinėms skirtas jungtinis UNESCO minimos sukakties ženklas.

V.1.2. 2013 m. kalendorius *Mokykla su Meile*, skirtas Meilei Lukšienei

Gruodžio mėn. Nacionalinė UNESCO komisija parengė ir išleido (500 vnt.) 2013 m. kalendorių *Mokykla su Meile*, skirtą M. Lukšienei. Kalendoriuje fotomenininko Ramūno Danisevičiaus užfiksuotos šių dienų mokyklos (Vilniaus *Vyturio* pradinė mokykla) gyvenimo akimirkos dera su aktualiomis M. Lukšienės įžvalgomis apie ugdymo prasmes, kūrybiškumo paieškas, kultūros ir švietimo sąsajas, humanistinės visuomenės vertybes, ateities mokyklos viziją, būtinybę išlaikyti kultūros savitumą ir tuo pat metu toleranciją kitoniškumui bei ugdyti pilietišką, išsilavinusią ir demokratišką visuomenę. Leidinys išleistas dviem kalbomis: anglų ir lietuvių. Vilniaus *Vyturio* pradinė mokykla pasirinkta neatsitiktinai – tai buvo pirmoji nepriklausomos Lietuvos naujai susikūrusi mokykla, kurios veiklos gairės nuo pat savo ištakų buvo siejamos su M. Lukšienės idealais. Šis leidinys išplatintas daugeliui valstybinių ir nevyriausybinių organizacijų, asocijuotų UNESCO mokyklų, muziejų, bibliotekų, kultūros centrų, Lietuvos ir užsienio valstybių diplomatiinių atstovybių, tarptautinių organizacijų.

Pav. 2013 m. kalendoriaus *Mokykla su Meile*, skirtas M. Lukšienei, viršelis.

Šių ir kitų R. Danisevičiaus fotografijų pagrindu planuojama sukurti M. Lukšienei skirtą keliaujančią parodą, kuri bus eksponuojama Nacionalinės UNESCO komisijos galerijoje 2013 m. rugpjūčio–rugsėjo mėn., UNESCO būstinėje Paryžiuje 2013 m. gruodžio mėn. ir kitur.

V.2. 2014-2015 m. minimos sukaktys

Rugsėjo mėn. Nacionalinė UNESCO komisija išplatino kvietimą įvairioms valstybinėms ir nevyriausybinėms organizacijoms teikti siūlymus dėl minimų datų įtraukimo į UNESCO 2014–2015 m. minimų datų kalendorių. Nacionalinė UNESCO komisija patvirtino dvi svarbias sukaktis, kurios atitiko formalius ir neformalius UNESCO atrankos kriterijus. Tai Kristijono Donelaičio 300 gimimo metinių sukaktis 2014 m. ir Mykolo Kleopo Oginskio 250 gimimo metinių sukaktis 2015 metais. Šios paraiškos bus teikiamos UNESCO 2013 m. sausio mėnesį. UNESCO sprendimą dėl šių sukakčių įtraukimo į minimų datų kalendorių priims 2013 m. spalio–lapkričio mėn. per Vykdomosios tarybos sesiją ir generalinę konferenciją.

V.2.1. Kristijono Donelaičio 300 gimimo metinių sukaktis

K. Donelaičio 300 gimimo metinių sukakties paraišką UNESCO rengė Kultūros ministerija ir Nacionalinė UNESCO komisija. Vertingos papildančios informacijos suteikė Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto darbuotojai.

Jei UNESCO patvirtintų šią sukaktį 2014 m., Nacionalinė UNESCO komisija koordinuotų tarptautinės keliaujančios parodos *Lietuviškasis Homeras: Kristijonas Donelaitis Lietuvoje ir pasaulyje* (kartu su Lietuvių literatūros ir tautosakos institutu, Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių biblioteka, Užsienio reikalų ministerija) parengimą bei Broniaus Kutavičiaus oratorijos *Metai* pagal K. Donelaitį atlikimą UNESCO būstinėje Paryžiuje (Šv. Kristoforo kamerinis orkestras, kamerinis choras *Jauna muzika*, dir. Donatas Katkus, rež. Oskaras Koršunovas).

V.2.2. Mykolo Kleopo Oginskio 250 gimimo metinės

M. K. Oginskio 250 gimimo metinių sukakties paraišką UNESCO rengė Rietavo Oginskių kultūros istorijos muziejus ir Nacionalinė UNESCO komisija.

Nacionalinė UNESCO komisija oficialiai kreipėsi į Lenkijos bei Baltarusijos nacionalines UNESCO komisijas, siekdama, kad M. K. Oginskio 250-osios gimimo metinės būtų paskelbtos UNESCO minima sukaktimi 2015 metais kaip bendra Baltarusijos, Lenkijos ir Lietuvos minima sukaktis. Gavus Baltarusijos ir Lenkijos patikslinimus bei papildymus, nominacija pateikta UNESCO.

Šios sukakties UNESCO patvirtinimo atveju 2014 m. Lietuvos nacionalinė UNESCO komisija koordinuotų tarptautinės keliaujančios parodos, skirtos M. K. Oginskiui, ir jungtinį Baltarusijos, Lenkijos ir Lietuvos atlikėjų koncertą UNESCO būstinėje Paryžiuje 2015 metais.

VI. KULTŪRA

VI. 1. Materialusis kultūros paveldas

VI. 1.1. UNESCO pasaulio paveldas Lietuvoje

VI. 1.1.1. Vilniaus senamiestis

2012 m. Nacionalinė UNESCO komisija bendradarbiavo su atsakingomis institucijomis, vykdančiomis Pasaulio paveldo komiteto sprendimus dėl Vilniaus senamiesčio.

Kovo 15 d. metinėje konferencijoje Nacionalinė UNESCO komisija priėmė nutarimą dėl statomos Baltarusijos atominės elektrinės keliamos grėsmės UNESCO pasaulio paveldo vietai Vilniaus senamiesčiui. Apie sprendimą informuotas UNESCO Pasaulio paveldo komitetas bei kreiptasi į Baltarusijos nacionalinę UNESCO komisiją ir atsakingas Lietuvos institucijas.

Birželio 24 – liepos 6 d. Sankt Peterburge (Rusijos Federacija) vykusioje UNESCO Pasaulio paveldo komiteto 36-ojoje sesijoje, atsižvelgiant į ICOMOS vertinimą, pritarta siūlytiems Vilniaus istorinio centro ir jo apsaugos buferinių zonų ribų patikslinimams. Vilniaus senamiesčio plotas buvo apskaičiuotas 1993 metais. Jį sudarė 359,5 ha. Patikslinus pagal Valstybinę koordinacinių sistemą LKS-1994 ir atsižvelgus į suformuotus kadastrinius sklypus, Vilniaus senamiesčio ribos buvo pakoreguotos ir patvirtintos 2010 metais (Vilniaus senamiesčio (nekilnojamosios kultūros vertybės unikalus kodas 16073, buvęs kodas U1 P; Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialusis planas ir Teritorijos ir apsaugos zonos ribų planas patvirtintas kultūros ministro 2010-10-08 įsakymu Nr. ĮV-512). Dabar Vilniaus senamiesčio saugomą teritoriją sudaro 352,09 ha. Komiteto sprendime raginama Konvencijos šalį pabaigti Specialųjį planą, šiuo metu rengiamą „paveldotvarkos projektą“, kuriuo siekiama nustatyti ar papildyti Vilniaus senamiesčio ir jo buferinės zonos paveldo apsaugos reikalavimus, konkrečių tvarkymo priemonių sistemą, ir pateikti Pasaulio paveldo komitetui peržiūrėti.

VI. 1.1.2. Kuršių nerija

Birželio 24 – liepos 6 d. Sankt Peterburge (Rusijos Federacija) vykusioje UNESCO Pasaulio paveldo komiteto 36-ojoje sesijoje buvo priimtas sprendimas dėl Kuršių nerijos (bendra Lietuvos ir Rusijos Federacijos vertybė) išsaugojimo būklės. Komitetas teigiamai įvertino abiejų valstybių institucijų ir nacionalinių parkų direktorių bendrus veiksmus, kurių imtasi jungtiniam Kuršių nerijos turizmo strategijos, eismo ir valdymo planui parengti. Komitetas įpareigojo Rusiją iki 2012 m. rugsėjo 1 d. pateikti Komitetui patvirtinimą dėl ekonominės zonos plėtros Kaliningrado srityje sustabdymo, o Lietuvą paragino pateikti planuojamų Klaipėdos suskystinto dujų terminalo statybų galimo poveikio Kuršių nerijos išskirtinei visuotinei vertei įvertinimo ataskaitą, remiantis Pasaulio paveldo konvencijos įgyvendinimo gairių 172 straipsniu. Prašoma pateikti Pasaulio paveldo centrui ir patariamoms organizacijoms peržiūrėti pataisytą Kuršių nerijos tvarkymo planą. Iki 2014 m. vasario 1 d. prašoma abiejų valstybių narių pateikti Pasaulio paveldo centrui bendrą atnaujintą vertybės išsaugojimo būklės ataskaitą, į kurią būtų įtrauktas minėtų klausimų įgyvendinimas. Ataskaita bus svarstoma 2014 m. vyksiančioje 38-ojoje Komiteto sesijoje.

Aplinkos ministerija, bendradarbiaudama su kitomis institucijomis, siekė įgyvendinti Pasaulio paveldo komiteto sprendimus. 2012 m. buvo sudaryta tarpinstitucinė darbo grupė, skirta Kuršių nerijos išsaugojimo strateginiams dokumentams parengti, kurios darbe dalyvavo Nacionalinės UNESCO komisijos nariai Romas Pakalnis, Vidmantas Bezarus ir Nacionalinės UNESCO komisijos generalinė sekretorė G. Tamašauskaitė. Nacionalinė UNESCO komisija teikė darbo grupei reikalingą informaciją, tarpininkavo, teikė komentarus dėl rengiamų dokumentų projektų. Paveldo programų vadovė R. Vaičekonytė-Kepežinskienė rengė medžiagą atskiroms Kuršių nerijos valdymo plano dalims, atliko viso teksto korektūros darbus, parengė plano turinio vertimą į anglų kalbą.

Vykdydamos jungtinės UNESCO Pasaulio paveldo centro ir ICOMOS atsakomosios stebėsenos misijos (2010 m. gruodžio mėn.) rekomendacijas, vėliau priimtą Pasaulio paveldo komiteto 35 COM 7B.99 sprendimą, Lietuva ir Rusijos Federacija išipareigojo kartu surengti Tarptautinį kraštovaizdžio seminarą dalyvaujant patariamąsios organizacijos ekspertui. Lietuvos nacionalinė UNESCO komisija tarpininkavo ir koordinavo organizacinius klausimus. Preliminari kraštovaizdžio seminaro data numatyta 2013 m. kovo 19-21 d.

Spalio 23–25 d. Lietuvos Respublikos ir Rusijos Federacijos pusėse įvyko susitikimas, organizuotas Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos Saugomų teritorijų ir kraštovaizdžio

departamento kartu su Rusijos Federacijos gamtos išteklių ir aplinkos apsaugos ministerija bei abiejų valstybių Kuršių nerijos nacionaliniais parkais, skirtas Kuršių nerijos jungtinės turizmo strategijos, eismo valdymo ir jungtinį Kuršių nerijos valdymo planams parengti. Susitikime buvo aptartos minėtų Kuršių nerijos strateginių dokumentų nuostatos, bendri apsaugos, išsaugojimo, panaudojimo ir vystymo tikslai ir priemonės, Kuršių nerijos išskirtinės visuotinės vertės išsaugojimo problematika, kultūros paveldo apsaugos ir statybų proceso reguliavimas parkų gyvenvietėse Lietuvos ir Rusijos pusėse, bendradarbiavimo tarp parkų direkcijų ir savivaldos institucijų galimybės. Susitikime dalyvavo Nacionalinės UNESCO komisijos paveldo programų vadovė R. Vaičekonytė-Kepežinskienė.

VI. 1.1.3. Kernavės archeologinė vietovė (Valstybinis Kernavės kultūrinis rezervatas)

Gegužės mėn. pasaulio paveldo vietovėje – Valstybiniame Kernavės kultūriniame rezervate atidaryta nauja moderni Kernavės archeologinės vietovės muziejaus ekspozicija.

Lapkričio 9 d., atsižvelgdama į 4-ąjį 1954 m. Hagos konvencijos Antrojo protokolo šalių susitikimą, įvykusį UNESCO būstinėje Paryžiuje 2011 m. gruodžio 12 d., Krašto apsaugos ministerija, atsakinga už 1954 m. kultūros vertybių apsaugos ginkluoto konflikto metu konvencijos ir jos dviejų protokolų įgyvendinimą, parengė ir pateikė UNESCO sekretoriatui Kernavės archeologinės vietovės periodinę 2008–2012 m. ataskaitą.

VI. 1.1.4. Struvės geodezinis lankas

Atsižvelgiant į Pasaulio paveldo komiteto 35-ojoje sesijoje priimtą sprendimą, visos UNESCO Pasaulio paveldo apsaugos konvencijos šalys, turinčios pasaulio paveldo vietovių, buvo įpareigosios iki 2012 m. vasario 1 d. UNESCO Pasaulio paveldo centrui pateikti Pasaulio paveldo sąrašė esančių objektų išskirtinės visuotinės vertės aprašų projektus. Kai Pasaulio paveldo sąrašė įrašytas objektas yra bendras kelių valstybių, minėtas projektas turi būti pateiktas vienas, tarpusavyje suderintas visų valstybių.

Siekdama įgyvendinti Komiteto sprendimą, Lietuva aktyviai dalyvavo rengiant jungtinį išskirtinės visuotinės vertės aprašo projektą. Jis parengtas visų 10 valstybių ekspertų. Rengiant projektą Lietuvai atstovavo tuometinis Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Kadastrų ir geodezijos departamento direktorius Saulius Urbanas, Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Kadastrų ir geodezijos departamento Geodezijos ir nekilnojamojo turto kadastro skyriaus vyriaus. specialistė Vitalija Jucevičiūtė, taip pat Lietuvos nacionalinis koordinadorius kultūros paveldui, Nacionalinės UNESCO komisijos narys A. Degutis.

Nacionalinė UNESCO komisija, bendradarbiaudama su 9 valstybių (Baltarusija, Estija, Latvija, Moldova, Norvegija, Rusija, Suomija, Švedija, Ukraina) nacionalinėmis UNESCO komisijomis, tarpininkavo dėl institucinio susiderinimo dėl jungtinio Struvės geodezinio lanko išskirtinės visuotinės vertės aprašo projekto. 2012 m. Nacionalinė UNESCO komisija visus dokumentus kartu su tarpusavyje suderintu Struvės geodezinio lanko išskirtinės visuotinės vertės aprašo projektu teikė UNESCO Pasaulio paveldo centrui.

VI. 1.2. UNESCO Pasaulio paveldo konvencijos įgyvendinimas Lietuvoje

Šiais metais Lietuva atskirai ir bendradarbiaudama su kitomis valstybėmis Pasaulio paveldo centrui pateikė keturių Pasaulio paveldo vietovių (Kuršių nerijos, Vilniaus istorinio centro, Kernavės archeologinės vietovės, Struvės geodezinio lanko punktų) išskirtinės visuotinės vertės aprašų projektus apvarstyti ir patvirtinti Pasaulio paveldo komiteto 37-ojoje sesijoje.

Birželio 24 – liepos 6 d. Sankt Peterburge (Rusijos Federacija) vykusioje Pasaulio paveldo komiteto 36-ojoje sesijoje priimti sprendimai dėl Lietuvoje esančių Pasaulio paveldo vietovių: Kuršių nerijos išsaugojimo būklės ataskaitos, Vilniaus istorinio centro apsaugos buferinių zonų patikslinimo. Lietuva šiuo metu nėra Pasaulio paveldo komiteto narė, todėl šioje sesijoje dalyvavo

stebėtojos teisėmis. Detali informacija apie Pasaulio paveldo komiteto 36-ąją sesiją ir visus priimtus sprendimus bei susijusi informacija skelbiama: <http://whc.unesco.org/en/sessions/36COM>

Rugsėjo 6 d. Nacionalinės UNESCO komisijos Švietimo ir kultūros komitetas kartu su Kultūros ministerija svarstė klausimą dėl pasiūlymų UNESCO Pasaulio paveldo konvencijos ateities gairėms. Atsakant į Pasaulio paveldo centro kvietimą raštiškai pateikti savo svarstymus spalio 2–3 d. susitikimui UNESCO būstinėje, Paryžiuje, buvo siūloma pateikti šiuos klausimus: 1) dėl tarpvalstybinių jungtinių Pasaulio paveldo objektų ir daugiašalių serijinių Pasaulio paveldo objektų, jų tarpvalstybinio koordinavimo, bendradarbiavimo problemų; buvo siūloma atskirai detalizuoti šių jungtinių objektų dokumentų (periodinės, išsaugojimo būklės ataskaitos, išskirtinės visuotinės vertės formos ir kt.) teikimo terminus ir reikalavimus; 2) siūlytina apsvarstyti galimybę sukurti tarpvalstybinių ir daugiašalių serijinių Pasaulio paveldo objektų elektroninę informacinę-komunikacinę platformą, leidžiančią valstybėms lengviau keistis tarpusavyje informacija, susipažinti su kitos valstybės teikiamais dokumentais dėl tarpusavyje turimo bendro Pasaulio paveldo objekto, aiškiai apibrėžiant, kuriems subjektams būtų prieinama tokia informacija; 3) siūlyta stiprinti nacionalinių koordinatorių ir objekto valdytojų vaidmenį įgyvendinant Pasaulio paveldo konvenciją ir tiksliau apibrėžti jų veiklos funkcijas tarptautiniu lygiu bei pateikti bendras rekomendacijas dėl veiklos nacionaliniu lygiu kryptį.

VI. 1.3. Jungtinis pasaulio paveldo vietovės ženklas

Kiekviena Lietuvoje esanti pasaulio paveldo vietovė turi būti žymima laikantis Nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriato nustatytų Jungtinio pasaulio paveldo vietovės ženklo naudojimo bendrųjų sąlygų. Kuršių nerija, Istorinis Vilniaus centras, Kernavės archeologinė vietovė ir Struvės geodezinis lankas žymimi konkrečiai vietovei skirtu jungtiniu pasaulio paveldo vietovės ženklu su įrašu. Šis ženklas yra vientisas ir neskaidomas, naudojamas pagal nustatytas sąlygas suderinus su Nacionaline UNESCO komisija. Visos ženklo naudojimo Lietuvos Respublikoje teisės priklauso Nacionalinei UNESCO komisijai.

2012 m. buvo tęsiama pasaulio paveldo vietovių Lietuvoje ženklinimo sklaida. Nacionalinė UNESCO komisija suteikė leidimus, prižiūrėjo jungtinių pasaulio paveldo vietovių Lietuvoje ženklų naudojimą, informuodavo subjektus apie neteisingus naudojimo atvejus, derindavo leidinių ir kitos informacijos, kurioje naudojami minėti ženkilai, maketus ir pan. Vienas iš gerosios praktikos pavyzdžių yra Nacionalinės UNESCO komisijos bendradarbiavimas su Lietuvos automobilių kelių direkcija prie Susisiekimo ministerijos. Rugsėjo 18 d. buvo duotas sutikimas ir konsultuota dėl kelio ženklų projekto, kuriame naudojamas logotipas ir su UNESCO vardu siejama informacija integruota į kelių ženklinimo sistemą.

VI. 1.4. Nelegalaus kultūros vertybių įvežimo, išvežimo ir nuosavybės teisės perdavimo konvencija

Liepos 11–13 d. Rio de Ženeire (Brazilija) UNESCO kartu su Tarptautine muziejų taryba (International Council of Museums (ICOM) ir Brazilijos muziejų institutu (IBRAM) rengė tarptautinį ekspertų susitikimą dėl muziejų ir jų kolekcijų apsaugos bei viešinimo. Susitikimo tikslas buvo aptarti ir įvertinti muziejų ir jų kolekcijų apsaugą ir galimas sąlygas karo ir taikos metu, remiantis 1954 m. UNESCO konvencija dėl kultūros vertybių apsaugos ginkluotų konfliktų metu ir 1970 m. Nelegalaus kultūros vertybių įvežimo, išvežimo ir nuosavybės teisės perdavimo konvencija. Ekspertų ataskaita pateikta UNESCO Vykdomajai tarybai svarstyti 190-ojoje sesijoje spalio mėnesį. Lietuvai susitikime atstovavo Vaiva Lankelienė, ICOM Lietuvos skyriaus valdybos pirmininkė, Lietuvos jūrų muziejus Tarptautinių ryšių ir projektų valdymo skyriaus vedėja.

VI. 1.5. Kultūrinis turizmas

Ūkio ministro 2011 m. rugpjūčio 29 d. įsakymu Nr. 4-609 buvo sudaryta darbo grupė kultūrinio turizmo klausimams nagrinėti, teikiant siūlymus dėl kultūrinio turizmo plėtros ir skatinimo. Šios grupės nariai yra Nacionalinės UNESCO komisijos nariai: Giedrė Bagdonienė, Rūta Kačkutė, Gediminas Rutkauskas bei Nacionalinės UNESCO komisijos generalinė sekretorė G. Tamašauskaitė. Darbo grupė 2012 m. tęsė darbą, Nacionalinės UNESCO komisijos atstovai dalyvaudavo darbo grupės posėdžiuose, pristatant UNESCO ir kultūrinio turizmo sąsajas, Lietuvos materialaus, nematerialaus, gamtos, dokumentinio paveldo objektus, esančius su UNESCO vardu siejamuose tarptautiniuose sąrašuose, su Lietuva siejamas UNESCO minimas sukaktis, taip pat UNESCO teikiamas galimybes ir kt., taip pat sprendžiant susijusias problemas.

VI. 1.6. UNESCO povandeninis kultūros paveldas

2011 m. balandžio 13–14 d. Paryžiuje (Prancūzija) vykusiame UNESCO Povandeninio kultūros paveldo apsaugos konvencijos šalių narių susitikime Lietuvos atstovas Klaipėdos universiteto prof. Vladas Žulkus buvo išrinktas į Konvencijos Mokslinį ir techninį patariamąjį komitetą ketverių metų kadencijai. Komitetą sudaro 12 narių, jis pataria šalims narėms moksliniais ir techniniais Konvencijos įgyvendinimo klausimais. Prof. V. Žulkus yra žymus Lietuvos archeologas, mokslų daktaras, pirmasis Lietuvoje pradėjęs povandeninės archeologijos tyrimus ir daug prisidėjęs prie Povandeninio kultūros paveldo apsaugos konvencijos ratifikavimo Lietuvoje.

Balandžio 19 d. Paryžiuje vyko Povandeninio kultūros paveldo apsaugos konvencijos mokslinio ir techninio patariamojo komiteto susitikimas, kuriame Lietuvai atstovavo prof. V. Žulkus. Komiteto nariai svarstė visuomenės sąmoningumo apie povandeninio kultūros paveldo reikšmę skatinimo, profesionaliems nardytojams išduodamų licencijų vienodinimo, povandeninio kultūros paveldo objektų inventorizavimo klausimus.

VI. 1.7. Kita veikla

Nacionalinės UNESCO komisijos pirmininko R. Pakalnio iniciatyva buvo parengtas Komisijos kreipimasis į Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininkę Ireną Degutienę dėl siūlymo 2013 m. arba 2014 m. paskelbti istorinių kapinių tvarkymo metus ir numatyti 5 metų įgyvendinimo programą, pagal kurią būtų sistemingai prižiūrimos istorinės kapinės, pritaikomos kultūrinio turizmo reikmėms, inicijuojami moksliniai, fiziniai tyrimai, imtasi aktyvesnės kapinių vandalizmo prevencijos ir vykdomi kiti išskelti tikslai. Spalio mėn. šis kreipimasis buvo teiktas Seimo Švietimo ir kultūros komitetui.

Balandžio 18 d. Lietuvos nacionalinio muziejaus salėje buvo paminėta Tarptautinė paminklų ir paminklinių vietovių apsaugos diena. ICOMOS Lietuvos nacionalinio komiteto organizuotas Tarptautinės paminklų ir paminklinių vietovių apsaugos dienos minėjimo renginys buvo skiriamas UNESCO Pasaulio paveldui apsaugos konvencijos 40 m. jubiliejui bei ICOMOS Lietuvos nacionalinio komiteto įkūrimo dvidešimties metų sukakčiai. Renginio dalyvius pasveikino Nacionalinės UNESCO komisijos narys, kultūros viceministras Gediminas Rutkauskas, Nacionalinės UNESCO komisijos generalinė sekretorė G. Tamašauskaitė, pranešimą pristatė Nacionalinės UNESCO komisijos pirmininkas Romas Pakalnis. Žymūs Lietuvos paveldo apsaugos specialistai aptarė į Pasaulio paveldo sąrašą įrašytų Lietuvos objektų vertę, būklę, apsaugos problemas ir perspektyvas.

VI. 2. Nematerialusis kultūros paveldas

VI. 2.1. Lietuvos nematerialusis kultūros paveldas UNESCO Reprezentatyviajame žmonijos nematerialaus kultūros paveldo sąraše

Reprezentatyviojo žmonijos nematerialaus kultūros paveldo sąrašo tikslas – užtikrinti geresnį nematerialiojo kultūros paveldo žinomumą, atkreipti dėmesį į jo svarbą, skatinti

tarpkultūrinį dialogą ir pagarbą kultūrų įvairovei. Šis sąrašas papildomas kasmet, jo tikslas – didinti nematerialiojo kultūros paveldo žinomumą, reikšmės suvokimą bei skatinti kultūrų įvairovę gerbiančią dialogą. Šiame sąrašė yra trys Lietuvos tradicijos: kryždirbystė ir kryžių simbolika Lietuvoje, Dainų ir šokių švenčių tradicija Baltijos valstybėse, Lietuvių polifoninės dainos sutartinės.

VI. 2.1.1. Kryždirbystė ir kryžių simbolika Lietuvoje

2001 m. dėl gyvybingumo, meninės vertės ir reikšmingumo atskiro žmogaus bei bendruomenės gyvenime Kryždirbystė ir kryžių simbolika Lietuvoje buvo pripažinta Žmonijos žodinio ir nematerialaus paveldo šedevru, o 2008 m. pabaigoje įtraukta į Reprezentatyvų žmonijos nematerialaus kultūros paveldo sąrašą.

Nacionalinė UNESCO komisija parengė unikalų dizaino dvikalbį kryždirbystės tradiciją pristatantį leidinį *Saldus medi gyvenimo. Lietuviška kryždirbystė*. Leidiny susurtas 2008 m. sekretoriato rengtos parodos *Gyvybės medis: lietuvių kryždirbystė ir jos simbolika* pagrindu. Leidinio autorė – Rūta Ambrasūnienė, dailininkė – Sigutė Chlebinskaitė. Jo leidybą remia AB *Orlen Lietuva*. Meniškas iliustruotas dvikalbis leidiny pristatys lietuvišką kryždirbystę ir jos vertes per asmeninį santykio su nematerialiuoju kultūros paveldu patyrimą. Pasitelkus vaizdo ir teksto dermę, knygoje bus akcentuojamas ne tik apčiuopiamas, bet ir neapčiuopiamas kryždirbystės tradicijos turinys, praplečiantis visuomenėje vyraujantį supratimą ir pabrėžiantis tai, jog lietuviška kryždirbystė yra daugiau nei amatas bei aktualizuojant tradicijos pažinimo reikšmę šiuolaikiniam žmogui. Leidiny bus platinamas reprezentaciniais tikslais Lietuvos pirmininkavimo Europos Sąjungos tarybai metu bei UNESCO Nematerialaus kultūros paveldo apsaugos konvencijos 10-mečio proga. Leidinį ketinama išleisti iki 2013 m. kovo mėn. pabaigos (1000 vnt.).

Birželio 16 d. Nacionalinė UNESCO komisija pirmą kartą dalyvavo *Kultūros nakties* renginiuose Vilniuje, pristatydama programą *Tūkstantis ir 1 UNESCO*. Vienas iš renginių – *Kryždirbystė kitaip. Dėlionė*, kurio metu iš įvairių sėklų ir džiovintų augalų lankytojai dėliojo kryžių simbolikos ornamentus.

Nacionalinė UNESCO komisija, bendradarbiaudama su Lietuvos Respublikos ambasada Italijoje, tęsė parodos *Gyvybės medis: lietuvių kryždirbystė ir kryžių simbolika* pristatymą Italijoje. 2011 m. paroda buvo pristatyta garsioje ir gausiai turistų lankomoje Romos bažnyčios Santa Maria del Popolo galerijoje *Agostiniana*, o 2012 m. balandžio 19 – gegužės 6 d. Genujos Sant Agostino muziejuje, gruodžio mėnesį – Lietuvos ambasadoje Nyderlandų karalystėje. 2012 m. gruodžio 1 d. paroda pristatyta vienoje įspūdingiausių Amsterdamo bažnyčių *Posthoornkerk*. Paroda *Gyvybės medis: lietuvių kryždirbystė ir kryžių simbolika* buvo dalis projekto *LTart.NL*, kurį organizavo Lietuvos ambasada Nyderlandų Karalystėje ir Olandijos lietuvių bendruomenė.

2013 m. ekspoziciją planuojama pristatyti Lenkijoje bei pakartotinai eksponuoti Lietuvoje, šįkart Nacionalinės UNESCO komisijos galerijoje.

VI. 2.1.2. Dainų ir šokių švenčių tradicija

2011 m. gruodžio 20 d. Nacionalinės UNESCO komisijos pirmininkas R. Pakalnis ir generalinė sekretorė G. Tamašauskaitė kreipėsi į Švietimo ir mokslo ministeriją pateikdami nuomonę, kad viešai išreikšti ketinimai neorganizuoti 2012 m. 7-osios Lietuvos moksleivių dainų šventės, siekiant sutaupyti šalies biudžeto lėšų, galimai prieštarauja Dainų švenčių įstatymo nuostatomis bei įsipareigojimams puoselėti Dainų ir šokių švenčių tradicijas Lietuvoje. Švietimo ir mokslo ministerija 2012 m. nusprendė sudaryti finansines galimybes minėtai Moksleivių dainų šventei organizuoti.

Lapkričio 7 d. Rygoje (Latvija) įvyko Baltijos valstybių atstovų parengiamasis susitikimas dėl 2013 m. spalio 24–26 d. Taline (Estija) vyksiančios konferencijos *Dainų ir šokių šventės laiko tėkmėje*. Susitikimą rengė Estijos nacionalinė UNESCO komisija, bendradarbiaudama su Latvijos nacionaline UNESCO komisija. Susitikime dalyvavo Estijos, Latvijos ir Lietuvos kultūros,

švietimo ir mokslo ministerijų, Dainų ir šokių šventes organizuojančių institucijų bei nacionalinių UNESCO komisijų atstovai. Lietuvai atstovavo: Saulius Liausa ir Vida Šatkauskienė (Lietuvos liaudies kultūros centras), Irena Seliukaitė (Kultūros ministerija) ir Milda Valančiauskienė (Nacionalinė UNESCO komisija). Susitikime estų delegacija pristatė būsimos konferencijos, pavadinimą, koncepciją, siejamą su būsima Dainų ir šokių švente Estijoje. Konferencija bus skirta Dainų ir šokių švenčių tradicijos įtraukimo į Reprezentatyvųjį nematerialaus kultūros paveldo sąrašą 10-mečiui ir Kultūros paveldo metams paminėti. Susitikimo metu, be kitų aptartų klausimų, taip pat nutarta, kad iki metų pabaigos visos trys valstybės teiks pasiūlymus dėl patikslintos konferencijos tematikos.

VI. 2.1.3. Lietuvių polifoninės dainos sutartinės

2010 m. lapkričio 15–19 d. Nairobyje (Kenija) vykusioje Tarpvyriausybinių nematerialaus kultūros paveldo apsaugos komiteto 5-ojoje sesijoje į Reprezentatyvųjį žmonijos nematerialaus kultūros paveldo sąrašą buvo įtraukta Lietuvos pateikta paraiška *Lietuvių polifoninės dainos sutartinės*. Tai trečioji Lietuvos nematerialaus kultūros paveldo vertybė, įtraukta į Reprezentatyvųjį žmonijos nematerialaus kultūros paveldo sąrašą.

Birželio 16 d. Nacionalinė UNESCO komisija pirmą kartą dalyvavo *Kultūros nakties* renginiuose Vilniuje, pristatydama programą *Tūkstantis ir 1 UNESCO*. Vienas iš renginių – Vilniaus universiteto folkloro ansamblio *Ratilio* Sutartinių grupės sutartinių giedojimas ir pristatymas.

VI. 2.2. Renginiai, susiję su nematerialiuoju kultūros paveldu

VI. 2.2.1. Tarpvyriausybinių nematerialiojo kultūros paveldo apsaugos komiteto sesijos

Pasibaigus UNESCO Nematerialiojo kultūros paveldo apsaugos konvencijos Generalinės asamblėjos 4-ajai sesijai, birželio 8 d. vyko 4-oji neeilinė Tarpvyriausybinių nematerialiojo kultūros paveldo apsaugos komiteto sesija, kurios metu išrinktas naujas biuro narys. Kultūros ministerija išreiškė pritarimą Lietuvos kandidatavimui į Tarpvyriausybinių nematerialiojo kultūros paveldo apsaugos komitetą 2014 metais.

Gruodžio 3–7 d. Paryžiuje UNESCO būstinėje vyko 7-oji Tarpvyriausybinių nematerialaus kultūros paveldo apsaugos komiteto sesija, kurioje dalyvavo nematerialiojo kultūros paveldo ekspertai, pareigūnai bei kiti specialistai iš daugiau nei 110 valstybių. Buvo aptarti įvairūs nematerialiojo kultūros paveldo klausimai bei jo išsaugojimo priemonės. Nacionalinės UNESCO komisijos kultūros programų vadovė M. Valančiauskienė šioje sesijoje dalyvavo stebėtojo teisėmis, nes šiuo metu Lietuva nėra šio Komiteto narė. Sesijoje pristatytos 16 valstybių narių, tarp jų ir Lietuvos, periodinės ataskaitos, kaip minėta konvencija įgyvendinama atitinkamose šalyse ir kokie pokyčiai, susiję su įtrauktais į Reprezentatyvųjį žmonijos nematerialaus kultūros paveldo sąrašą elementais, įvyko nuo įtraukimo laikotarpio bei koks jų *status quo*. Lietuva pateikė Komitetui informaciją apie 3 elementus: kryždirbystės tradiciją ir kryžių simboliką (2008), Dainų ir šokių švenčių (2008) bei sutartinių tradicijas (2010). Komitetas taip pat svarstė 8 valstybių pateiktas paraiškas dėl įtraukimo į Nematerialaus kultūros paveldo, kuriam reikalinga neatidėliotina pagalba, sąrašą. Didžiausias dėmesys buvo skirtas Reprezentatyviajam žmonijos nematerialaus kultūros paveldo sąrašui - jis papildytas 27 naujomis tradicijomis.

V. 2.2.2. Etnokultūrinio ugdymo dirbtuvės *Kukutynė mokytojams 2011*

2012 m. birželio 25 d. Vilniuje, *Skalvijos* kino teatre, įvyko dokumentinio filmo *Kaip vanduo* premjera. Igno Kančio ir Rūtos Ambrasūnienės filmas sukurtas panaudojus 2011 m. Daugirdiškėse (Elektrėnų sav.) vykusiose etnokultūrinio ugdymo dirbtuvėse *Kukutynė mokytojams* filmuotą

medžiagą. Projekto metu Nacionalinė UNESCO komisija drauge su Lietuvos liaudies kultūros centru surengė dvi pamainas pedagogams, norintiems giliau pažinti etninę kultūrą, praturtinti patirtį bei rasti kūrybinį įkvėpimą savo pedagoginei veiklai. Projektą apibendrinantis filmas sukurtas remiantis asmeninėmis istorijomis apie tradicinės kultūros, papročių, amatų, muzikos poveikį, įtaką visiems, kas su tuo artimiau susiduria. Filmą platinamas visiems susidomėjusiems.

Pav. Dokumentinio filmo *Kaip vanduo* viršelis.

VI. 2.3. UNESCO Nematerialiojo kultūros paveldo konvencijos įgyvendinimas

VI. 2.3.1. Nematerialiojo kultūros paveldo apsaugos fondas

Valstybės narės kasmet kviečiamos savanoriškai sumokėti Tarptautiniam nematerialaus kultūros paveldo apsaugos fondui bent po 1 proc. savo įnašo į bendrąjį UNESCO biudžetą. 2012 m. Lietuva sumokėjo 2122 JAV dolerių.

VI. 2.3.2. Nematerialaus kultūros paveldo apsaugos konvencijos įgyvendinimo ataskaita

2005 m. Lietuva, ratifikuodama Nematerialaus kultūros paveldo apsaugos konvenciją, įsipareigojo kas ketverius metus teikti periodines ataskaitas apie jos įgyvendinimą. 2012 m. liepos mėn. Lietuvos liaudies kultūros centras bendradarbiaudamas su Nacionaline UNESCO komisija, atsižvelgęs į UNESCO sekretoriato pastabas 2011 m. teiktai ataskaitai dėl į UNESCO Reprezentatyvųjų žmonijos nematerialaus kultūros paveldo sąrašą įtrauktų Lietuvos elementų (Kryždirbystės ir kryžių simbolikos, Dainų ir šokių švenčių bei Sutartinių) esamos padėties, pateikė papildytą ataskaitos variantą. Šią ataskaitą patvirtino 2012 m. gruodžio mėn. Paryžiuje UNESCO būstinėje posėdžiavęs Tarpvvyriausybinių nematerialaus kultūros paveldo komitetas.

VI. 2.3.3. Pasirengimas Nematerialaus kultūros paveldo apsaugos konvencijos 10-mečiui

Gavus įvairių Lietuvos institucijų pasiūlymus dėl renginių, skirtų Nematerialaus kultūros paveldo apsaugos konvencijos 10-mečiui 2013 metais, sudarytas 33 vietinių, regioninių bei nacionalinių renginių sąrašas. Sąrašas pateiktas UNESCO Nematerialaus kultūros paveldo skyriui, kuris, gavęs visų šalių pasiūlymus, sudarys 2013 m. jubiliejinių renginių kalendorių.

VI. 2.3.4. Nematerialaus paveldo nacionaliniai registrai

Atsiliepdama į Austrijos nacionalinės UNESCO komisijos kreipimąsi, Lietuvos nacionalinė UNESCO komisija užpildė Austrijos nacionalinės UNESCO komisijos sudarytą klausimyną dėl nematerialaus kultūros paveldo nacionalinio registro sudarymo situacijos. Ši informacija buvo parengta bendradarbiaujant su Lietuvos liaudies kultūros centru bei Kultūros ministerija. Austrijos nacionalinė UNESCO komisija ketina parengti apžvalgą, apibendrinančią valstybių narių pateiktą informaciją, kaip sudaromi nematerialaus paveldo nacionaliniai registrai įvairiose šalyse, kokios praktikos laikomasi.

VI. 3. UNESCO Kultūrų raiškos įvairovės konvencijos įgyvendinimas

VI. 3.1. UNESCO Kultūrų raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo konvencijos (2005 m.) keturmečio periodinė ataskaita

Lietuva Kultūrų raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo konvenciją ratifikavo 2006 m. gruodžio 14 dieną.

Gegužės 28 d. Kultūros ministerija UNESCO Kultūros skyriui pateikė Kultūrų raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo konvencijos (2005 m.) periodinę 2006–2011 m. ataskaitą. Joje apžvelgiamos nacionaliniu bei tarptautiniu lygiu vykdomos priemonės, susijusios su Konvencijos įgyvendinimu Lietuvoje. Nacionalinė UNESCO komisija prisidėjo prie ataskaitos rengimo išplatindama klausimyną nevyriausybinėms kultūros organizacijoms apie jų vykdytą veiklą, susijusią su Konvencijos įgyvendinimu, taip pat pati teikė atsakymus.

UNESCO Kultūrų raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo konvencijos 2006–2011 m. periodinė ataskaita taip pat buvo teikiama Europos Sąjungos vardu. Rengiant šią ataskaitą, Nacionalinė UNESCO komisija kreipėsi į Lietuvos pilietinės visuomenės atstovus Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitete, kviesdama išplatinti informaciją dėl klausimyno, susijusio su Konvencijos įgyvendinimu Europos Sąjungoje, užpildymo.

VI. 3.2. Renginiai kultūrų įvairovės tema

VI. 3.2.1. Pasaulinė Kultūrų įvairovės diena

Gegužės 21-ąją – Pasaulinę kultūrų įvairovės dieną – Nacionalinė UNESCO komisija, bendradarbiaudama su instaliacijos *Tautiška giesmė* autoriumi Juliumi Žėku, surengė diskusiją tema *Ką Jums reiškia tautos simboliai*, kurioje dalyvavo žinomi Lietuvos kultūros ir meno veikėjai (dizainerė, iniciatyvos *LT-identity* bendraautorė Jolanta Rimkutė, menininkas, instaliacijos *Tautiška giesmė* autorius Julius Žėkas, skulptorius, *Baltųjų Vilniaus angeliukų* autorius Vaidas Ramoška, filosofas dr. Nerijus Čepulis) ir buvo diskutuojama, kaip dabartinėje aplinkoje pristatoma Lietuvių tautos simbolika, kaip ją suvokia ir priima pati tauta. Diskusijos įrašą galima peržiūrėti Bernardinai.lt portale: <http://www.bernardinai.lt/tv/laida/608/diskusija-ka-mums-reiskia-tautos-simboliai>

Gegužės 21 d. Nacionalinės UNESCO komisijos galerijoje pristatyta poeto bei diskusijos idėjos autoriaus Juliaus Žėko, dailininkės ir tekstilininkės Žydrės Ridulytės ir inžinieriaus Algio Sakalausko sukurta instaliacija *Tautiška giesmė*, ją lankytojai galėjo pamatyti iki birželio 1 d.

VI. 3.2.2. Tarpvyriausybinių kultūrų raiškos įvairovės ir skatinimo komiteto 6-oji sesija

Gruodžio 10–14 d. Paryžiuje UNESCO būstinėje įvyko Tarpvyriausybinių kultūrų raiškos įvairovės apsaugos ir propagavimo komiteto 6-oji sesija. Lietuva nėra šio komiteto narė, tačiau buvo pakviesta dalyvauti stebėtojos teisėmis kaip Kultūrų raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo konvenciją (2005 m.) ratifikavusi valstybė narė. Lietuvai stebėtojų statusu atstovavo Nacionalinės UNESCO komisijos kultūros programų vadovė M. Valančiauskienė. Komitetas aptarė kas ketveri metai teikiamas valstybių narių periodines ataskaitas, kaip įgyvendinama Konvencija. Šios ataskaitos buvo teiktos pirmą kartą. Taip pat buvo įvertinta Tarptautinio kultūros įvairovės fondo veikla 2009–2012 m., peržiūrėtos Fondo veiklos gairės bei projektai, pateikti per 3-įjį Fondo kvietimą. Komitetas patvirtino finansavimą 13 projektų 12 besivystančių šalių. Projektų vertė daugiau nei 1 mln. JAV dol. Projektai skirti kompetencijai tobulinti, kultūros politikos tyrimams ir vystymuisi, kultūros vadybos ir industrijų stiprinimui. Daugelį projektų įgyvendins nevyriausybinių organizacijų. Komitetas taip pat diskutavo Konvencijos logotipo (emblemos) ir jo panaudojimo gairių klausimais. Atrinkti trys pasiūlymai dėl Konvencijos emblemos nesulaukė

vieningo palaikymo. UNESCO sekretoriatas įpareigotas pateikti papildomą logotipo pasiūlymą, 4-tą variantą, Konvencijos 4-osios generalinės asamblėjos, kuri vyks 2013 m. birželį, metu. Jos metu bus pateiktas Komiteto patvirtintas logotipo naudojimo gairių projektas ir peržiūrėtas Kultūros įvairovės fondo lėšų panaudojimo gairių projektas.

VI. 4. UNESCO minimos tarptautinės dienos kultūros srityje: dėl Pasaulio kultūros dienos paskelbimo

Į Lietuvos nacionalinę UNESCO komisiją kreipėsi Auksė Narvilienė, siūlydama balandžio 15 d. paskelbti Pasaulio kultūros diena su taikos vėliava. Kovo 15 d. posėdžio metu Nacionalinės UNESCO komisijos Kultūros ir švietimo komitetas priėmė sprendimą nesikreipti į UNESCO sekretariatą dėl balandžio 15 d. paskelbimo Pasaulio kultūros diena su taikos vėliava, motyvuodamas tuo, kad Lietuva neturi ilgametės minėtos dienos minėjimo tradicijos ir toks teikimas nebūtų pakankamai pagrįstas.

VI. 5. Pasaulio knygų sostinė

Nacionalinės UNESCO komisijos švietimo ir mokslo programų vadovas Arūnas Mark dalyvavo Vilniaus miesto savivaldybės projekto *Vilnius – Pasaulio knygų sostinė 2014 paraiškos* rengimo darbo grupėje. Darbo grupė Pasaulio knygų sostinės 2014 m. vardui gauti sudaryta iš rašytojų, vertėjų, leidėjų, savivaldybės atstovų. Grupė paraišką parengė ir pateikė UNESCO balandžio mėn. Iš viso Pasaulio knygų sostinės 2014 m. vardui gauti paraiškas pateikė 11 pasaulio miestų: Ganža (Azerbaidžanas), Inčeonas (Korėjos Respublika), Krokva (Lenkija), Lionas (Prancūzija), Maskva (Rusijos Federacija), Oksfordas (Jungtinė Karalystė), Port Harkortas (Nigerija), Pula (Kratija), Šardža (Jungtiniai Arabų Emyratai), Vilnius (Lietuva) ir Jaoundė (Kamerūnas).

Pasaulio knygų sostinės 2014 vardas suteiktas Port Harkortui (Nigerija), atsižvelgus į pateiktos renginių programos kokybę, jaunimo įtraukimą, numatomus rezultatus ir poveikį Nigerijos skaitymo kultūrai, leidybai, raštingumui, literatūrai.

Pasaulio knygų sostine gali tapti miestas, kuriame numatomos specialios šiai progai skirtos programos. Svarstydamą paraišką, UNESCO atsižvelgia į vienkartinį ir tęstinių projektų, įtraukiančių tiek nacionalines, tiek tarptautines rašytojų, leidėjų, platintojų ir bibliotekinių organizacijas, skaičių ir kokybę. Miestų kandidatų rengiami projektai turi skatinti skaitymą ir propaguoti knygas, atitikti žodžio laisvės, žmogaus teisių principus. Pasaulio knygų sostinės renginių programa turi apimti vienerių metų laikotarpį nuo vienos Pasaulio knygų ir autorių teisių dienos (balandžio 23 d.) iki kitos.

VI. 6. Projektas *Lietuva-UNESCO. Lietuvos muziejai*

Balandžio–liepos mėn. Nacionalinė UNESCO komisija, bendradarbiaudama su Lietuvos muziejų asociacija, įgyvendino projektą *Lietuva-UNESCO. Lietuvos muziejai*, kuriam paramą skyrė AB *Orlen Lietuva*. Projekto tikslas – stiprinti informacijos apie su UNESCO vardu siejamuose sąrašuose esančius Lietuvos kultūros ir gamtos paveldo objektus, vertybes, reiškinius, sklaidą bei sudaryti Lietuvos muziejų žemėlapi. AB *Orlen Lietuva* projektui skyrė 30 000 Lt paramos. Išleista ir platinama 80 000 leidinio vienetų.

VI. 7. Kita veikla kultūros srityje

Balandžio 22-ąją – Tarptautinę Motinos Žemės dieną – Nacionalinė UNESCO komisija, bendradarbiaudama su Jungtinių Tautų vystymo programos biuru (UNDP Lietuvoje) surengė dokumentinio filmo *Viena diena Žemėje (One Day on Earth, rež. Kyle Ruddick)* pasaulinę premjerą Lietuvoje, kuri tą pačią dieną vyko daugiau nei 160-yje valstybių. Šis filmas – unikalus Jungtinių Tautų remiamas projektas, kurio metu 2010 m. spalio 10 d. per 19 000 kino gerbėjų visame pasaulyje sukūrė daugiau nei 3000 valandų filmuotos medžiagos. Projekto rezultatas – 104 minučių dokumentinis filmas, sujungęs įspūdingus reginius bei įvykius iš viso pasaulio. Minint UNESCO Pasaulio paveldo konvencijos 40-metį, filmo kūrėjai premjerą siekė surengti UNESCO Pasaulio paveldo vietovėse, todėl Lietuvoje filmas buvo rodomas Vilniaus senamiestyje (Kino teatre *Pasaka*) bei Kuršių nerijoje (Nidos meno kolonijoje). Prie premjeros rengimo taip pat prisidėjo Kuršių nerijos nacionalinio parko direkcija, Vilniaus dailės akademija ir Nidos meno kolonija, UAB *Eugesta*, AB Šiaulių bankas. Filmas susilaukė didelio visuomenės susidomėjimo.

Balandžio 23-ąją – Pasaulinę knygos ir autorių teisių dieną – Labdaros ir paramos fondas *Mažojo Princo fondas* surengė mokslinę-praktinę konferenciją *Visa Lietuva skaito vaikams – ugdymas skaitant*, skirtą ugdymo specialistams, ekspertams, pedagogams, bibliotekininkams, leidėjams, taip pat už vaikų ugdymą atsakingų valstybinių institucijų specialistams ir visiems skaitymo entuziastams. Konferencijos tikslas – atkreipti visuomenės dėmesį į pastovaus skaitymo balsu naudą, skleisti įvairius vaikų emocinių poreikių tenkinimo ir vertybių ugdymo būdus, pristatyti įvairias skaitymo skatinimo programas, akcijas, dalintis gerąją vaikų ugdymo skaitant knygas patirtimi kartu dalyvaujant iniciatyvos *Visa Lietuva skaito vaikams* vykdomose programose *Skaitančios mokyklos, Skaitantys darželiai*. Nacionalinė UNESCO komisija iniciatyvai yra suteikusi patronažą jos atstovai dalyvavo minėtoje konferencijoje.

Nacionalinė UNESCO komisija pirmą kartą prisijungė prie *Kultūros nakties* renginių Vilniuje, birželio 16 d. vakarą pristatydama kultūros programą *Tūkstantis ir 1 UNESCO: vakaro metu rodytas dokumentinis filmas Viena diena Žemėje (rež. Kyle Ruddick), vyko konkursas Ką Jūs žinote apie UNESCO?, Vilniaus universiteto folkloro ansamblio Ratilio Sutartinių grupės sutartinių giedojimas ir pristatymas, užsiėmimas Kryždirbystė kitaip. Dėlionė*, kurio metu iš įvairių sėklų ir džiovintų augalų lankytojai dėliojo kryžių simbolikos ornamentus. Visos programos metu ant sienos priešais Nacionalinės UNESCO komisijos patalpas skambant kompozitorės Indrės Ehrhardt sukurtai muzikai buvo demonstruojami *Prim Prim* studijos sukurti animaciniai personažai – milžinė Neringa, Gediminas ir Kernius, atspindintys į UNESCO Pasaulio paveldą įrašytas Pasaulio paveldo vietoves: Vilniaus senamiestį, Kuršių neriją, Kernavės archeologinę vietovę. Renginys buvo gausiai lankomas.

Nacionalinė UNESCO komisija, bendradarbiaudama su *Lotynų Amerikos kultūros dienų* organizatoriais, surengė vakarą *Sava tolima Čilė. Ignotui Domeikai 210*, skirtą daug Čilei nusipelnusiam mokslininkui geologui, Andų tyrinėtojiui Ignotui Domeikai. Šia proga buvo pristatyta Vlado Vitkausko fotografijų paroda *I. Domeikos keliais iki aukščiausiojo Žemės ugnikalnio* bei rodomas 2002 m. režisieriaus Lino Augučio sukurtas filmas iš LRT archyvo *Domeikos sindromas*. Renginyje dalyvavo mokslo istorikas, Niujorko politechnikos universiteto profesorius Romualdas Šviedrys, alpinistas Vladas Vitkauskas, geologas habil. dr. Algimantas Grigelis bei kiti Lotynų Ameriką pažinę ir Ignoto Domeikos atminimą saugantys lietuviai.

Kultūros srityje išplatinta informacija apie:

- galimybę teikti kandidatūras dalyvauti Tarptautinėje menų stovykloje Andoroje. Gautos dvi paraiškos. Nacionalinės UNESCO komisijos siūlytos kandidatūros stovyklos organizatoriai ir Andoros nacionalinė UNESCO komisija neatrinko;
- mokslinę konferenciją tema *Lietuvos kalviškoji kryždirbystė*, organizuotą Pasaulio

anykštėnų bendrijos, Anykščių kultūros centro ir Arklio muziejaus, vykusią birželio 1 d. Arklio muziejaus Amatų centre;

- galimybę teikti kandidatūras Japonijos transliavimo korporacijos (*Japan Broadcasting Corporation*) įsteigtiems prizams už edukacines TV programas, filmus, interneto svetaines, žaidimus bei kitus audiovizualinius produktus gauti;

- galimybę teikti meno kūrinius Goleniów kultūros namams (Lenkija) XXII Tarptautinio festivalio *Meno spalva* atrankai;

- galimybę teikti meno kūrinius kasmetiniam daugiau nei 30 m. organizuojamam kūrybiniam konkursui *Graines d'Artistes* (UNESCO Louis François centras, Troyes, Prancūzija), kurio pagrindinis tikslas – kultūrų įvairovės ir paveldo skatinimas.

VII. ŠVIETIMAS

VII. 1. Aukštasis mokslas

Balandžio 16 d. Nacionalinė UNESCO komisija Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komitetui ir Švietimo ir mokslo ministerijai pateikė pasiūlymą papildyti Mokslo ir studijų įstatymo 76 straipsnį nauja 7 dalimi, siekiant užtikrinti nediskriminavimo ir lygiateisiškumo principus ne Europos ekonominės erdvės valstybių piliečių, studijuojančių Lietuvos aukštosiose mokyklose, atžvilgiu bei siūlant, jog ne EEK valstybių piliečių studijų kaina būtų ne didesnė nei EEK valstybių piliečių.

Gegužės 18 d. Nacionalinės UNESCO komisijos švietimo ir mokslo programų vadovas Arūnas Mark dalyvavo Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centro (MOSTA) kartu su Švietimo ir mokslo ministerija Vilniuje organizuotoje tarptautinėje konferencijoje *Aukštojo mokslo ateities scenarijai*.

Birželio 1 d. Nacionalinės UNESCO komisijos švietimo ir mokslo programų vadovas A. Mark skaitė pranešimą *Europos aukštojo mokslo reformų ir Bolonijos Proceso ekspertų vaidmuo Europos aukštojo mokslo erdvėje* Europos sostinių universitetų tinklo tarptautinėje konferencijoje *Apžvelgiant Bukarešto komunikato išvadas. Ekspertų vaidmuo* Vilniuje.

Birželio 19–20 d. Toledo mieste (Ispanija) vyko konferencija, skirta UNESCO ir Europos Tarybos bendros konvencijos dėl aukštojo mokslo kvalifikacijų pripažinimo Europos regione 15-os metų sukakčiai. Konferencijoje Lietuvai atstovavo Studijų kokybės vertinimo centro direktoriaus pavaduotoja Aurelija Valeikienė.

VII. 2. UNESCO asocijuotųjų mokyklų projektas

Vasario mėn. Nacionalinė UNESCO komisija paskelbė konkursą Asocijuotųjų UNESCO mokyklų Lietuvoje vadovams ir mokytojams dalyvauti Asocijuotųjų UNESCO mokyklų seminare Rygoje (Latvija) *Mokymasis ateičiai (Learning for the Future)*. Norą dalyvauti pareiškė penkių mokyklų atstovai. Įvertinus motyvacinius laiškus bei mokyklos visuotinio įsitraukimo į ASPnet vertybių sistemą vizijas, į renginį deleguota Šilutės Vydūno gimnazijos anglų kalbos mokytoja Lolita Kučinskienė.

Kovo 28–29 d. Rygoje (Latvija) vyko Asocijuotųjų UNESCO mokyklų susitikimas, kuriame pristatytas UNESCO Informacinių technologijų švietime instituto Maskvoje inicijuotas bandomasis projektas *Mokymasis ateičiai*, raginantis rengti bendrus ugdomuosius informacinių technologijų naudojimo pamokose seminarus mokytojams, dalintis atvirais mokymo ištekliais ir vystyti jungtinę skaitmeninę mokomąją medžiagą. Projekto tikslas – užtikrinti integruotą ir efektyvų informacinių technologijų panaudojimą stiprinant keturias atramas, kuriomis remiasi švietimas ir bendra mokyklos aplinka: mokymasis žinoti, mokymasis daryti, mokymasis būti ir mokymasis gyventi drauge. Seminare dalyvavo Nacionalinės UNESCO komisijos generalinė sekretorė G. Tamašauskaitė, komunikacijos programų vadovė, asocijuotųjų UNESCO mokyklų Lietuvoje

nacionalinė koordinatorė R. Ambrasūnienė ir Šilutės Vydūno gimnazijos anglų kalbos mokytoja L. Kučinskienė. Išplatintas kvietimas projektu susidomėjusioms Asocijuotųjų UNESCO mokyklų tinklo narėms Lietuvoje.

Kovo mėn. Nacionalinė UNESCO komisija parengė ir viešai paskelbė patarimus abiturientams, besirengiantiems 2012 m. lietuvių kalbos įskaitai, kurioje buvo tema, susijusi su UNESCO Lietuvoje.

Kovo mėn. Asocijuotosios UNESCO tinklo mokyklos paragintos dalyvauti tradiciniame *Skalvijos* kino centro renginyje *Savaitė BE PATYČIŲ*. Tolerancijos ir tarpusavio supratimo mokė specialiai nemokamų filmų programa, parinkta įvairaus amžiaus moksleiviams.

Balandžio mėn. išplatintas Rusijos Federacijos nacionalinės UNESCO komisijos kvietimas Lietuvos UNESCO asocijuotųjų mokyklų atstovams dalyvauti Pasaulio paveldo komiteto 36-osios sesijos proga gegužės 30 – birželio 20 d. Rusijos Federacijos Vyriausybės ir Rusijos vaikų centro *Orlyonok* (Krasnodarsko kraštas) rengiamame tarptautiniame jaunimo forume *Vanduo ir pasaulio paveldas*, kurio tikslas – atkreipti dėmesį į vandens išteklių apsaugą, ugdyti jaunimo sąmoningumą pasaulio kultūros ir gamtos paveldo klausimais bei skatinti kūrybines iniciatyvas.

Balandžio mėn. asocijuotosios UNESCO mokyklos pakviestos dalyvauti Visuotinėje veiksmo savaitėje balandžio 23–29 dienomis. Šiuometinės iniciatyvos šūkis *Už teises nuo pat pradžių! Už ankstyvo amžiaus vaikų priežiūrą ir ugdymą nuo dabar pat!* kvietė atkreipti dėmesį į pirmą iš šešių programos *Švietimas visiems* tikslų — plėsti ir tobulinti visapusišką ankstyvo amžiaus vaikų, ypač labiausiai pažeidžiamų ir nuskriaustų vaikų, priežiūrą ir ugdymą. Visuotinė veiksmo savaitė yra kasmetinis renginys, kurį organizuoja Visuotinė švietimo kampanija (GCE), vienijanti daugiau nei 100 šalių veikiančias nevyriausybinės organizacijas ir mokytojų sąjungas, skatinančias *Švietimo visiems* judėjimą. UNESCO aktyviai remia Visuotinės veiksmo savaitės iniciatyvą ir ragina savo partnerius ir tinklus prisijungti prie jos organizavimo.

Balandžio mėn. asocijuotosios UNESCO mokyklos buvo informuotos apie *Meno avilio* kartu su Britų taryba ir Jungtinės Karalystės ambasada organizuojamą video kūrimo konkursą 8–12 klasių moksleiviams *Kino olimpas*. Projektu siekiama skatinti mokinius kūrybiškai panaudoti skaitmenines technologijas, lavinti video kūrimo ir mąstymo judančiais vaizdais įgūdžius, vizualinę kalbą ir, žinoma, didinti susidomėjimą sportu ir Londono Olimpiada.

Gegužės mėn. išplatintas Bulgarijos nacionalinės UNESCO komisijos kvietimas moksleiviams, studentams ir mokytojams dalyvauti tarptautiniame kūrybiniame konkurse *Karstinių reiškinių apsauga — dovana ateities kartoms*, skirtame gamtos paveldo ir ypač Bulgarijos teritorijoje esančių karstinių uolienuų išsaugojimui. Gargždų *Kranto* pagrindinės mokyklos (ASPNet) UNESCO klubo koordinatorės Sigitos Ivanauskienės paruoštos moksleivės Gintautė Pieslekaitė (15 m.) ir Akvilė Montrimaitė (15 m.) laimėjo antrą vietą multimedijų prezentacijos kategorijoje. Jų darbo tema -*Karstinių įgriuvų fenomenas Lietuvoje*. Moksleivėms įteikti diplomai ir atminimo dovanos.

Gegužės mėn. išplatintas kvietimas teikti kandidatūrą kasmetiniams Pasaulinio švietimo inovacijų susitikimo apdovanojimams. Apdovanojimai skirti skatinti inovatyvius švietimo projektus, kurie įkvėptų švietimo pokyčiams visuose pasaulio regionuose. Šių metų tema — *Transformuojantis švietimas*.

Gegužės mėn. paskelbtas UNESCO tarptautinis švietimo biuro prašymas užpildyti klausimyną, pasidalijant gerosiomis integruoto ugdymo patirtimis. Asocijuotosios UNESCO mokyklos paragintos pasidalinti savo sumanytais ir išbandytais integravimo metodais ar veikla vaikams su specialiaisiais poreikiais, neatskiriant jų nuo bendraamžių.

Rugsėjo mėn. Nacionalinė UNESCO komisija, bendradarbiaudama su Mažojo Princo fondo iniciatyva *Visa Lietuva skaito vaikams*, išplatino kvietimą aktyviai minėti Tarptautinę raštingumo dieną (rugsėjo 8-ąją). 2012 metų šios dienos tema – raštingumas ir taika, ja siekiama parodyti su raštingumu susijusių ugdymų vertybių įvairiapusiškumą.

Spalio mėn. Išplatintas kvietimas dalyvauti konkurse *Kelias į Taikos kultūrą*. UNESCO, siekdama didinti savo įsipareigojimą skatinant Taikos kultūrą per organizacijos kompetencijos sritis – švietimą, mokslą, kultūrą, komunikaciją ir informaciją, parengė Taikos ir nesmurtinės

kultūros skatinimo programą, kurios tikslai: iš naujo įvertinti kultūrų įvairovės, kaip betarpiško bendravimo tarp skirtingų kultūrų, nešamą naudą; skatinti mokymosi ir gyvenimo kartu bei vieningumo per įvairovę principus. Šiems tikslams pasiekti yra organizuojamos dvi unikalios iniciatyvos: skaitmeninė paroda apie skirtingus Taikos interpretacijos ir rašymo būdus ir *Kelias į Taikos kultūrą*: pasaulinis savitarpio suvokimo konkursas. Šių iniciatyvų tikslas – kurti naują informaciją apie dialogą bei taiką kviečiant jaunus žmones dalintis savo vertybėmis, iniciatyvomis bei patirtimis vietos, nacionaliniu bei tarptautiniu lygiu. Jame užsiregistravo dalyvauti Trakų r. Lentvario Motiejaus Šimelionio gimnazija.

Gruodžio mėn. Nacionalinės UNESCO komisijos švietimo ir mokslo programų vadovas A. Mark pateikė UNESCO užpildytą klausimyną dėl ASPnet projekto vykdymo Lietuvoje ir jo vertinimo tarptautiniu mastu.

VII. 3. Veikla Annos Lindh Europos ir Viduržemio jūros regiono valstybių fondo nacionalinio tinklo veikloje

Birželio 2 d. Nacionalinės UNESCO komisijos švietimo ir mokslo programų vadovas A. Mark dalyvavo Annos Lindh (Anna Lindh) fondo narių susitikime, kuriame buvo sprendžiami fondo plėtros, struktūros bei narių įsitraukimo klausimai. Nutarta steigti iniciatyvinę grupę pokyčiams parengti iki 2012 m. rudens.

Gegužės 31 – birželio 1 d. Vienoje (Austrija) UNESCO sekretoriatas, Austrijos nacionalinė UNESCO komisija bei *Mohamed Bin Issa Al Jaber Fondas (MBI Al Jaber Foundation)* organizavo tarptautinę konferenciją *Europos – arabų pasaulio dialogas: indėlis į naująjį humanizmą (Euro-Arab Dialogue: contribution to a new humanism)*, į kurią buvo kviečiami ekspertai, atstovai bei nacionalinių UNESCO komisijų generaliniai sekretoriai. Šioje konferencijoje dalyvavo Nacionalinės UNESCO komisijos generalinė sekretorė G. Tamašauskaitė. Susitikimuose išreikštas siekis stiprinti bendradarbiavimą UNESCO veiklos kryptimis tarp Europos ir Arabų pasaulio.

Lapkričio 20–25 d. Annos Lindh fondas Vilniuje surengė Arabų kultūros dienas, kurioms buvo suteiktas Nacionalinės UNESCO komisijos patronažas. Nacionalinės UNESCO komisijos generalinė sekretorė Marija Drėmaitė skaitė pranešimą *Civilizacijų, kultūrų dialogas – galimybė pažinti ir suartinti kultūras. UNESCO kontekstai* tarptautinėje konferencijoje *Baltijos jūros regiono ir Arabų kraštų bendradarbiavimo iššūkiai ir galimybės*, kuri vyko Vilniaus universitete lapkričio 20 dieną. Nacionalinė UNESCO komisija bendradarbiavo rengiant parodą *Islamiškoji ir modernioji arabų kaligrafija* (Aleksandrijos biblioteka) bei seniausių Viduržemio jūros pakrantės kvapų ekspoziciją *Ekskursija į Magrebą: seniausi pasaulio kvapai* (lapkričio 22 – gruodžio 17 d.) Nacionalinės UNESCO komisijos parodų salėje.

VII. 4. Kita veikla švietimo srityje

Sausio 1 – kovo 31 d. Nacionalinės UNESCO komisijos švietimo ir mokslo programų vadovas A. Mark dalyvavo rengiant Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę (CESE 426/2012 fin – 2011/0371 (COD)) dėl Europos Komisijos pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą, kuriuo būtų sukuriama Europos Sąjungos švietimo, mokymo, jaunimo ir sporto programa *Erasmus visiems* (COM(2011) 788 final – 2011/0371 (COD)). Ši programa yra pagrindinis mechanizmas Europos regione užtikrinant švietimo prieinamumą, mokymąsi visą gyvenimą bei judrumą. *Erasmus visiems* programa yra neatsiejama UNESCO programos *Švietimas visiems* įgyvendinimo Europos regione dalis.

Kovo 30 d. Švietimo ir mokslo ministerija parengė ir pateikė UNESCO Belemo plano įgyvendinimo nacionalinio progreso ataskaitą. Pateikti šią ataskaitą UNESCO šalys narės įsipareigojo 2009 m. gruodžio mėn. vykusioje Šeštojoje suaugusiųjų švietimo tarptautinėje konferencijoje (CONFITEA VI).

Balandžio 2 d. Švietimo informacijų technologijų centras užpildė klausimyną dėl atvirų mokymo išteklių teisinio reglamentavimo bei naudojimo Lietuvoje ir pateikė jį UNESCO sekretoriui.

Balandžio 11 d. Nacionalinės UNESCO komisijos generalinė sekretorė G. Tamašauskaitė ir švietimo ir mokslo programų vadovas A. Mark dalyvavo LIMUN Kaunas 2012 (Lietuvos Jungtinių Tautų Modelis) konferencijos atidaryme Kaune; G. Tamašauskaitė tarė sveikinimo žodį. Šioje JT Generalinės asamblėjos simuliacijoje balandžio 11–13 d. dalyvavo daugiau nei 100 moksleivių.

Gegužės 13–16 d. Nacionalinės UNESCO komisijos švietimo ir mokslo programų vadovas A. Mark dalyvavo Trečiajame pasauliniame profesinio ir techninio mokymo ir ugdymo kongrese Šanchajuje (Kinija), kurį organizavo UNESCO kartu su Tarptautine darbo organizacija (ILO), Tarptautine ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (OECD), Pasaulio banku, Europos ugdymo fondu (ETF) bei kitais partneriais. Kongrese dalyvavo daugiau nei 120 UNESCO šalių narių, per 40 už švietimo sritį atsakingų ministrų, daugybė tarptautinių ir nevyriausybinių organizacijų atstovų. Kongreso metu buvo sprendžiami techninio ir profesinio ugdymo ir rengimo ateities, kokybės, suderinamumo su darbo rinkos poreikiais, jo vaidmens darnaus vystymosi kontekste, įtakos jaunimo nedarbo mažinimui, svarbos mokymosi visą gyvenimą perspektyvoje, techninio ir profesinio ugdymo ir rengimo valdymo, finansavimo, įtakos šalių ekonomikoms bei kiti klausimai. A. Mark, įgaliotas UNESCO II regioninės grupės (Rytų Europa), Kongrese skaitė pranešimą apie regioninę ir tarptautinę bendradarbiavimą profesinio ir techninio mokymo ir ugdymo srityse.

Rugsėjo 18 d. Švietimo ir mokslo ministerija pateikė informaciją apie veiklą ankstyvojo amžiaus vaikų priežiūros bei ugdymo srityse.

Gruodžio 6 d. Švietimo ir mokslo ministerija priėmė sprendimą nesijungti prie atnaujintos UNESCO Konvencijos dėl kvalifikacijų, susijusių su aukštuoju mokslu, pripažinimo Azijos-Ramiojo vandenyno regiono šalyse, kadangi Lietuva jau yra prisijungusi prie atitinkamos Europos Tarybos ir UNESCO konvencijos.

Nacionalinė UNESCO komisija pradėjo bendradarbiauti su Nacionaliniu socialinės integracijos institutu bendruomenių švietimo, jautrių socialinių grupių ir regioninio švietimo prieinamumo klausimais.

Švietimo srityje išplatinta informacija:

- Švietimo ir mokslo ministerija informuota apie 2011 m. lapkričio mėn. vykusios UNESCO Generalinės konferencijos metu patvirtintą naująją Tarptautinės standartizuotos švietimo klasifikacijos (ISCED) redakciją ir pokyčius joje;

- visuomenė informuota apie spalio 23 d. išleistą 2012 m. programos *Švietimas visiems* pasaulinę stebėsenos ataskaitą;

- apie galimybę UNESCO II regioninei grupei (Rytų Europos šalys) skirti atstovą į UNESCO programos *Švietimas visiems (Education for All)* iniciatyvinį komitetą. Lietuva kandidatūros neteikė;

- apie galimybę balandžio 17 d. Kembrižje (Jungtinė Karalystė) dalyvauti Europos ir Šiaurės Amerikos regioniniame politikos forume atvirų mokymo išteklių klausimais;

- apie galimybę birželio 20–22 d. UNESCO būstinėje, Paryžiuje (Prancūzija) dalyvauti Pasauliniame atvirų mokymo išteklių kongrese;

- apie galimybę teikti paraiškas 2012 m. UNESCO Tarptautiniam raštingumo prizui gauti;

- apie galimybę teikti paraiškas UNESCO ir Bahreino karaliaus Hamado Bin Isa Al-Khalifos prizui už nuopelnus skatinant informacijos ir komunikacijos technologijų naudojimą švietime gauti;

- apie galimybę jaunimui dalyvauti UNESCO programos *Švietimas visiems* pasaulinės stebėsenos ataskaitos viršelio dizaino konkurse;

- apie galimybę teikti paraiškas UNESCO ir Bilbao miesto prizui už žmogaus teisių kultūros skatinimą gauti.

VIII. MOKSLAS

VIII. 1. UNESCO programa *Žmogus ir biosfera*

Vasario 2 d. Žuvinte vyko oficiali Žuvinto biosferos rezervato įrašymo į UNESCO biosferos rezervatų tinklą liudijančio sertifikato įteikimo ceremonija. Tai pirmoji Lietuvos vietovė Pasauliniame UNESCO biosferos rezervatų tinkle. Žuvinto biosferos rezervate saugomas didžiausias Lietuvos pelkynas, apimantis 6940 ha, todėl vasario 2-oji šiam įvykiui paminėti pasirinkta neatsitiktinai – tai Tarptautinė pelkių diena.

1976 m. įkurtas Pasaulinis biosferos rezervatų tinklas jungia apie 600 saugomų vietovių daugiau nei 100 valstybių. Biosferos rezervatai pasaulyje pripažįstami pavyzdinėmis vietovėmis, kuriose diegiami ir bandomi nauji požiūriai į aplinkos apsaugą ir darnų vystymąsi. Įtrauktos į tinklą vietovės išlieka pavaldžios nacionalinėms institucijoms, tačiau naujai įgyjama patirtimi, idėjomis dalinamasi nacionaliniu, regioniniu, tarptautiniu lygiu. Pasaulinis tinklas skatina integruotas žemės, vandens ir biologinės įvairovės tvarkymo, įtraukiant vietinius gyventojus, strategijas biosferos rezervatuose, remdamasis jau esama praktika, patvirtinančia tokių strategijų veiksmingumą gerinant gamtos apsaugos ir nuoseklaus, efektyvaus išteklių naudojimo rezultatus.

Gegužės 25 d. vyko Lietuvos nacionalinio MAB (*Žmogus ir biosfera*) programos komiteto posėdis, kuriame pristatyti Komiteto statuso pakeitimai, prof. Remigijus Ozolinčius išrinktas Komiteto pirmininku, Komitetas į UNESCO MAB programos tarptautinės koordinuojančios tarybos posėdį 2012 m. liepos mėn. Paryžiuje (Prancūzija) delegavo Komiteto pirmininką.

Lietuva 2011 m. lapkričio mėn. vykusioje UNESCO Generalinėje konferencijoje tapo UNESCO MAB programos tarptautinės koordinuojančios tarybos nare 4 metų laikotarpiui.

Birželio mėn. Švietimo ir mokslo ministerija, Lietuvos mokslų akademija, tarpininkaujant Nacionalinei UNESCO komisijai, susitarė dėl Nacionalinio MAB komiteto veiklos tęstinumo užtikrinimo, nustatant pagrindines komiteto veiklos gaires ir veiklos administravimą per Lietuvos mokslų akademiją.

Liepos 9–13 d. UNESCO būstinėje Paryžiuje (Prancūzija) vyko UNESCO MAB programos tarptautinės koordinuojančios tarybos posėdis, kuriame Lietuvai atstovavo Nacionalinio MAB programos komiteto pirmininkas prof. R. Ozolinčius.

VIII. 2. Kita veikla mokslo srityje

Vasario 29 d. Nacionalinė UNESCO komisija kreipėsi į Aplinkos ministeriją prašydama Lietuvos geologijos muziejui suteikti prof. J. Dalinkevičiaus vardą.

Mokslo srityje išplatinta informacija ir kvietimai:

- dalyvauti UNESCO Tarptautinės hidrologijos programos tarpvyriausybės tarybos 20-oje sesijoje birželio 4–7 d. UNESCO būstinėje Paryžiuje (Prancūzija);

- teikti paraiškas 2013 m. UNESCO – L'OREAL stipendijų jaunų mokslininkų atliekamų tyrimų gyvybės moksluose konkursui. Kaip ir kasmet, skiriama 15 stipendijų jaunosioms moterims mokslininkėms visame pasaulyje. 2013 m. konkursui paraišką pateikė Ieva Sliesoraitytė;

- teikti paraiškas 2013 m. L'ORÉAL – UNESCO apdovanojimų fizinių mokslų srities mokslininkėms konkursui. Penki 100 000 JAV dolerių vertės apdovanojimai bus įteikti 2013 m. kovo mėn. UNESCO būstinėje Paryžiuje (Prancūzija) penkioms moterims mokslininkėms, itin ženkliai prisidėjusioms prie mokslo pažangos. Kiekvienam iš penkių pasaulio regionų bus skirta po vieną tokį apdovanojimą;

- teikti paraiškas Maskvoje įsteigto UNESCO II kategorijos instituto – Darnios energijos plėtros centro (ICEDC) – skelbtam stipendijų konkursui. Atrinktiems kandidatams visame pasaulyje buvo skirta 30 stipendijų keturias savaites gilinti žinias apie darnią energetikos plėtrą, atsinaujinančią energiją, ekologinę energijos išteklių valdymą ir kt. Mokslai rusų k. vykdomi specializuotose institucijose.

IX. SOCIALINIAI IR HUMANITARINIAI MOKSLAI

IX. 1. Fizinė kultūra ir sportas

Sausio 31 d. Kūno kultūros ir sporto departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės kartu su Švietimo ir mokslo ministerija užpildė ir pateikė UNESCO Jaunimo, sporto ir fizinio lavinimo skyriui apklausos anketą dėl fizinio lavinimo situacijos mokyklose.

Balandžio 2 d. Kūno kultūros ir sporto departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės parengė ir pateikė UNESCO atsakymus į klausimyną dėl teisinės bazės, draudžiančios anabolinių preparatų tiekimą ir platinimą, Lietuvoje.

Liepos 10 d. Nacionalinės UNESCO komisijos švietimo ir mokslo programų vadovas A. Mark dalyvavo 5-ųjų TAFISA pasaulio sporto žaidynių Tarptautiniame forume-konferencijoje Šiauliuose bei dalykiniame susitikime su UNESCO Antidopingo ir sporto skyriaus vadovu Alexander Schischlik.

Lapkričio 12 d. Pasaulinė antidopingo agentūra patvirtino atnaujintą Draudžiamų preparatų sąrašą, kuris įsigaliojo 2013 m. sausio 1 dieną. Lietuva pastabų ir pasiūlymų rengiant sąrašą neteikė.

Gruodžio 18 d. atsakingoms institucijoms išplatintas kvietimas dalyvauti 5-ojoje tarptautinėje ministrų bei aukšto rango pareigūnų, atsakingų už fizinį lavinimą bei sportą, konferencijoje (MINEPS V).

IX. 2. Kita veikla socialinių ir humanitarinių mokslų srityje

Kovo 15 d. vykusioje Nacionalinės UNESCO komisijos metinėje konferencijoje įsteigtas UNESCO transformacijų valdymo programos (MOST) nacionalinis komitetas, kurio pirmininku išrinktas Nacionalinės UNESCO komisijos narys, socialinės apsaugos ir darbo viceministras Audrius Bitinas.

Nacionalinės UNESCO komisijos Vykdomasis komitetas 2012 m. liepos 4 d. nutarimu Nr. 8VK-1 patvirtino UNESCO Socialinių transformacijų valdymo programos (MOST) nacionalinio komiteto sudėtį.

Rugsėjo 11–13 d. vyko 19-oji UNESCO Tarptautinio bioetikos komiteto sesija ir UNESCO Tarpyvyriausybinių bioetikos komiteto posėdis. Lietuvos atstovai šiame posėdyje nedalyvavo dėl lėšų stygiaus.

Spalio 19 d. Vilniuje įvyko Socialinės ir darbo apsaugos ir Užsienio reikalų ministerijų bei Lietuvos nacionalinio MOST komiteto organizuota tarptautinė konferencija *Socialinės transformacijos šiandieniniame pasaulyje*. Dalyvavusios šalys patvirtino rezoliuciją. Šiame renginyje dalyvavo nacionalinės UNESCO komisijos švietimo ir mokslo programų vadovas A. Mark.

Nuo 2011 m. Lietuva yra UNESCO Socialinių transformacijų valdymo programos (*Management of Social Transformations, MOST*) tarybos vicepirmininkė.

X. KOMUNIKACIJA IR INFORMACIJA

X. 1. UNESCO programa *Informacija visiems*

Pasiūlytos nacionalinių ekspertų kandidatūros į UNESCO programos *Informacija visiems* (angl. *Information for All programme, IFAP*) darbo grupes: Vilmos Bačkiūtės, Švietimo ir mokslo ministerijos Bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo departamento Pagrindinio ir vidurinio ugdymo skyriaus vyriaus. specialistės – į *Daugiakalbystės* darbo grupę ir prof. Renaldo Gudausko,

Lietuvos nacionalinės M. Mažvydo bibliotekos generalinio direktoriaus, – į darbo grupę *Informacija vystymuisi*.

X. 2. UNESCO programa *Pasaulio atmintis*

Kaip ir kasmet, UNESCO Sekretoriato Komunikacijos ir informacijos skyriui buvo pateikta ataskaita apie UNESCO programos *Pasaulio atmintis* įgyvendinimą Lietuvoje.

2012 metais UNESCO programai *Pasaulio atmintis* sukako 20 metų. Ta proga UNESCO kvietė visame pasaulyje šį įvykį minėti nuo balandžio 1 d. iki metų pabaigos, parodant bei viešinant dokumentinį paveldą. Renginiais bei veikla paminint šią sukaktį siūlyta siekti pabrėžti UNESCO programos *Pasaulio atmintis* įtaką suteikiant išskirtinę reikšmę dokumentiniam paveldui, jį viešinant, darant matomą, o kartu ir tinkamai saugant. Nacionaliniai komitetai buvo kviečiami inicijuoti parodyti/pristatyti nacionaliniuose ir tarptautiniame registruose esančius dokumentus ir jų kolekcijas, pabrėžiant jų įtaką kultūrai bei istorijai, taip pat svarbą toliau juos saugoti.

Metų pradžioje buvo išplatintas kvietimas institucijoms, kuriose saugomas dokumentinis paveldas, įrašytas į nacionalinį registrą *Pasaulio atmintis*, savo renginiais taip pat dalyvauti minint šią sukaktį. Tokių institucijų yra 18, o jų saugomų dokumentinio paveldo objektų nacionaliniame registre *Pasaulio atmintis* – 49. Didžioji dalis institucijų (muziejų, archyvų, bibliotekų) pateikė savo ketinimus minėti šią sukaktį. Savo kūrybiškomis idėjomis prisidėti prie šio minėjimo buvo kviešti ir UNESCO klubai, tačiau jie iniciatyvos neparodė.

Visą sukakties minėjimo laikotarpį dokumentinio paveldo saugotojai informavo Sekretoriatą apie savo inicijuotus renginius. Vyksiantys ir įvykę renginiai buvo pristatomi Komisijos interneto svetainėje www.unesco.lt ir socialiniame tinkle *Facebook*.

Nacionalinė UNESCO komisija kreipėsi į Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių biblioteką, kurioje saugoma Sapiegų, arba Žirovių, evangelija, įrašyta į UNESCO programos *Pasaulio atmintis* nacionalinį registrą, kad suteiktų leidimą naudoti minėtos evangelijos fragmento fotografiją spalio mėn. UNESCO būstinėje, Paryžiuje, rengiamoje ekspozicijoje, skirtoje paminėti UNESCO programos *Pasaulio atmintis* 20-metį, pristatant į tarptautinį, regioninius ar nacionalinius registrus *Pasaulio atmintis* įrašytus dokumentus ir jų kolekcijas.

Nacionalinė UNESCO komisija kreipėsi į UNESCO sekretoriatą prašydama suteikti leidimą naudoti UNESCO programos *Pasaulio atmintis* 20-mečiui skirtą logotipą.

Gautas Latvijos nacionalinės UNESCO komisijos pasiūlymas eksponuoti kilnojamąją parodą *UNESCO programa Pasaulio atmintis Latvijoje*. 2009 m. į Tarptautinį registrą *Pasaulio atmintis* buvo įrašyta dokumentų kolekcija *Baltijos kelias – žmonių grandinė, sujungusi tris valstybes laisvės vardan (The Baltic Way – Human Chain Linking Three States in Their Drive for Freedom)*, kurios nominaciją rengė Latvija, Estija ir Lietuva. Šiai kolekcijai taip pat skirta parodos dalis. Nacionalinė UNESCO komisija tarpininkavo dėl ekspozicijos pristatymo Lietuvoje.

Irenos Krivienės, Vilniaus universiteto bibliotekos generalinės direktorės, kandidatūra pasiūlyta į UNESCO programos *Pasaulio atmintis* Patariamąjį komitetą (*Memory of the World International Advisory Committee (IAC)*).

X. 2.1. UNESCO programos *Pasaulio atmintis* 20 metų sukakties minėjimas Lietuvoje

X. 2.1.1. Renginiai

Kovo 30 d. Vilniaus universiteto bibliotekoje vyko renginys, skirtas paminėti Vilniaus universiteto įkūrimo datą balandžio 1-ąją ir UNESCO programos *Pasaulio atmintis* 20-metį. Tradiciškai ketvirtus metus buvo rodoma pirmoji lietuviška knyga Martyno Mažvydo *Katekizmas*, į Lietuvos nacionalinį registrą *Pasaulio atmintis* 2006 m. įtrauktas pirmuoju numeriu. Todėl 2012 m. neatsitiktiniai tradicinis VU bibliotekoje vykstantis renginys skirtas ne tik Vilniaus universiteto įkūrimo datai paminėti, bet ir UNESCO programos *Pasaulio atmintis* 20-mečiui. Parodą atidarė VU bibliotekos generalinė direktorė Irena Krivienė, sveikinimo žodį tarė nacionalinio komiteto

Pasaulio atmintis pirmininkė, M. Mažvydo bibliotekos Retų knygų ir rankraščių skyriaus vedėja Jolita Steponaitienė, jubiliejinių UNESCO programos metų pradžią paskelbė Nacionalinės UNESCO komisijos generalinė sekretorė Gintarė Tamašauskaitė. Iš VU bibliotekos paveldo fondų į Nacionalinį registrą įtraukti devyni objektai, kurių septyni yra regioninės (europinės) ir du – nacionalinės reikšmės. Visi devyni objektai buvo eksponuojami VU bibliotekos P. Smuglevičiaus salėje specialioje ekspozicijoje. Bibliotekos gidai 9–17 val. pasakojo apie eksponuojamus unikalius dokumentus ir knygas. Parodą aplankė daugiau nei tūkstantis lankytojų.

Balandžio 27 d. Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekoje, parodoje *Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių biblioteka, 1912–2012* buvo eksponuojama dalis bibliotekoje saugomų į nacionalinį registrą *Pasaulio atmintis* įtrauktų dokumentų.

Balandžio 27 d. Lietuvos centriniame valstybės archyve lankėsi Lietuvių kalbos ir Lietuvių literatūros ir tautosakos institutų darbuotojai. Svečiai susipažino su archyvu ir įvairių jo padalinių darbu. Institutų darbuotojai taip pat buvo supažindinti su archyve saugoma į UNESCO programos *Pasaulio atmintis* nacionalinį registrą įtraukta 1922 m. Lietuvos Valstybės Konstitucija, buvo demonstruojami kino filmai iš Lietuvos Respublikos (1918–1940 m.) laikotarpio, tarp kurių buvo ir į minėtą registrą įtraukti kino siužetai *Pirmoji visos Lietuvos dainų šventė* ir *Trečioji Lietuvos žemės ūkio paroda*, 1924 m. rugpjūčio 23–25 d.

Gegužės–birželio mėn. Maironio lietuvių literatūros muziejuje buvo eksponuojami du į Lietuvos nacionalinį registrą *Pasaulio atmintis* įtraukti objektai: Maironio rankraštis – lyrikos knygos *Pavasario balsai* paskutinė autorinė 1927 m. redakcija ir Antano Miškinio tremties kūrybos rankraščiai.

Gegužės 25 d. folkloro festivalio *Skamba skamba kankliai* metu Vilniaus dailės akademijos Gotikos salėje skambėjo Eduardo Volterio įrašyta lietuvių liaudies muzika, kurią atliko folkloro ansamblis *Dijūta* ir draugai. Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, bendradarbiaudamas su Berlyno fonogramų archyvu, 2011 metais išleido Austės Nakienės ir Rūtos Žarskienės sudarytą bei parengtą knygą su kompaktine plokštele Eduardo Volterio Lietuvoje įrašyti voleliai (1908–1909), saugomi Berlyno fonogramų archyve. Leidinyje skelbiami įrašai iš pirmosios lietuvių tautosakos garso įrašų kolekcijos, kurią 1908–1909 m. surinko Eduardas Volteris, St. Peterburgo universiteto docentas, žymus lietuvių kalbos, istorijos, archeologijos, tautosakos ir etnografijos tyrinėtojas. Berlyno fonogramų archyve saugomi senieji įrašai 1999 m. buvo įtraukti į UNESCO *Pasaulio atminties* registrą.

Birželio 14 d. Vilniaus Šv. Jonų bažnyčioje skambėjo kompozitoriaus Vytauto Juozapaičio oratorija *Mažvydas*. Šiuo koncertu siekiama prisidėti prie artėjančių M. Mažvydo 450-ųjų mirties metinių (2013) ir UNESCO programos *Pasaulio atmintis* 20 metų jubiliejaus minėjimo, kadangi M. Mažvydo *Katekizmas* įrašytas į programos Nacionalinį registrą. Koncertą globojo Lietuvos nacionalinė UNESCO komisija. Renginyje dalyvavo Nacionalinės UNESCO komisijos pirmininkas Romas Pakalnis bei generalinė sekretorė Gintarė Tamašauskaitė.

Nuo liepos 9 d. pirmadieniais per LTV2 kanalą buvo rodomi Lietuvos nacionaliniame radijuje ir televizijoje saugomi į Nacionalinį registrą įtraukti dokumentiniai filmai *Kurėno sugrįžimas* (1993 m.) ir ciklas *Lietuvninkų kraštas* (1998 m.).

Balandžio 14 – liepos 2 d. Maironio lietuvių literatūros muziejuje veikė paroda *Du eksponatai Pasaulio atmintyje*. Joje iš tikrųjų buvo tik du eksponatai: Maironio *Pavasario balsų* rankraštis, autoriaus redaguotas 1927 m., bei Antano Miškinio *Psalmės* - eilėraščiai, rašyti 1947–1954 m. Kauno kalėjime ir Sibiro lageriuose. Šis dokumentinis paveldas įrašytas į Nacionalinį registrą. 2012-ieji metai buvo skirti Maironiui. Parodą pamatė itin daug muziejaus lankytojų: ekskursijų grupės, šeimos su vaikais, pavieniai lankytojai. Buvo organizuota per 20 literatūrinių kūrybinių vakarų.

Rugsėjo 17 – lapkričio 5 d. Panevėžio G. Petkevičaitės-Bitės bibliotekos erdvėse veikė paroda *Laiškas kaip meno kūrinys: dailininkų kūrybos apraiškos laiškuose režisieriui Juozui Miltiniui*. Juozas Miltinis laiškais bendravo su daugeliu žinomų žmonių, tarp jų – su žymiais Lietuvos dailininkais. Režisieriui adresuotuose laiškuose jie ne tik atsiverdavo, išsakydavo savo mintis, tačiau dažnas iš jų viena ar kita proga skirdavo savo meno kūrinį. Nemažas pluoštas laiškų

su žinomų dailininkų autoriniais darbais saugomi Miltinio fonde, kuris yra pripažintas nacionalinės reikšmės dokumentinio paveldo objektu ir įrašytas į UNESCO programos *Pasaulio atmintis* nacionalinį registrą.

Spalio 31 d. – 2013 m. kovo mėn. Lietuvos valstybės istorijos archyve veikė paroda, kurioje eksponuoti į *Pasaulio atmintis* tarptautinį ir nacionalinį registrus įrašyti dokumentai.

Lapkričio 8–20 d. Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekoje veikė paroda *Aš – restauratorius*, skirta Bibliotekos 100-mečiui ir UNESCO dokumentinio paveldo programos *Pasaulio atmintis* 20-mečiui paminėti. Lankytojai supažindinti su restauratoriaus profesija: prie parodos vitrinų su eksponatais buvo pasakota apie šios profesijos subtilybes bei problemas, rengtos ekskursijos po Dokumentų konservavimo ir restauravimo skyrių.

Lapkričio mėn. Lietuvos nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje vyko Dokumentų konservavimo ir restauravimo centro parengta restauruotų dokumentų paroda.

Gruodžio 3 d. Tautinių bendrijų namuose Lietuvos nacionalinio komiteto *Pasaulio atmintis* atstovai pristatė UNESCO programą *Pasaulio atmintis* ir jos įgyvendinimą Lietuvoje. Renginyje dalyvavo kultūros viceministras Stanislav Vidtmann, nacionalinio komiteto *Pasaulio atmintis* nariai. Komiteto pirmininkė Jolita Steponaitienė, Nacionalinės M. Mažvydo bibliotekos Informacijos išteklių formavimo ir vystymo centro vedėja, pristatė komitetą ir jo veiklą, Nacionalinį registrą, komiteto narė Virginija Čijunskienė, Lietuvos valstybės istorijos archyvo direktorė, pateikė informacijos apie archyve saugomus su tautinėmis mažumomis susijusius dokumentus.

Lapkričio 15 – gruodžio 4 d. vyko moksleivių darbų paroda *Žinutė ateičiai*. Nacionalinė UNESCO komisija pakvietė bendradarbiauti Vilniaus vaikų ir jaunimo meno galeriją bei Vilniaus vaikų ir jaunimo dailės mokyklą. Jaunieji dailės mokyklos moksleiviai nuo balandžio mėnesio lankė atminties institucijas, apžiūrėjo Vilniaus universiteto bibliotekos istorinius rinkinius, sužinojo, kaip saugomos senos vertingos knygos bei kitas dokumentinis paveldas. Besidomint ta pasaulio atmintimi, kuri išliko iki mūsų laikų, jaunimui iškilo gausybė klausimų: „O kas gi išliks po mūsų? Ką vertingo, įdomaus, o galbūt žaismingo, juokingo ar net liūdno turime? Kokius rašytinius šaltinius radę gyvensiantieji po mūsų spręs apie mūsų istoriją, kultūrą, kasdienę buitį, santykius ir t. t.?“. Vilniaus vaikų ir jaunimo dailės mokyklos mokiniai darbais įdomiai pateikė savo „žinutes“ ateities kartoms. Kiek vertingi mokykliniai sąsiuviniai? Gal daugiau papasakoja jų paraštės? Ką užrašytume skelbimų lentoje? Kokių taisyklių ir draudimų turime laikytis šiandien ir ką tos taisyklės mums reiškia? Kokį Vilnių matome kasdien? Kas mums svarbu, kad išliktų ilgam, o kas besikeičiančio pasaulio laikinas padarinys? Į šiuos klausimus atsakymų ieškojo jaunieji kūrėjai, vadovaujami mokytojų Rasos Kriščiūnaitės-Kesminienės ir Igno Dzedulionio. Baigti darbai eksponuoti Vilniaus vaikų ir jaunimo meno galerijoje (Mokytojų namuose, Vilniaus g. 39, Vilnius) parodoje *Žinutė ateičiai*.

Lapkričio 23 d. kilnojamosios parodos *UNESCO programa Pasaulio atmintis Latvijoje* atidarymas Vilniaus universiteto bibliotekoje buvo surengtas Vilniuje vykiančio Lietuvos ir Latvijos forumo V suvažiavimo metu. J. Steponaitienė, Lietuvos nacionalinės M. Mažvydo bibliotekos Informacijos išteklių formavimo ir vystymo centro vedėja, nacionalinio komiteto *Pasaulio atmintis* pirmininkė, pristatė Lietuvos nacionalinį registrą *Pasaulio atmintis*, į kurį įrašyti 49 regioninės (europinės) ir nacionalinės reikšmės dokumentai, o Andris Vilks, Latvijos nacionalinės bibliotekos direktorius, Latvijos nacionalinės UNESCO komisijos Žinių visuomenės programų tarybos vadovas ir komiteto *Pasaulio atmintis* pirmininkas – ekspoziciją. Taip pat buvo galimybė pamatyti Lietuvos nacionalinio *Pasaulio atminties* registro dokumentus, saugomus Vilniaus universiteto bibliotekoje.

Gruodžio 14 d. Valstybinės kultūros paveldo komisijos posėdyje, kuriame dalyvavo kultūros ministras Šarūnas Birutis, kultūros paveldo specialistai, buvo pristatyta UNESCO programa *Pasaulio atmintis* ir jos įgyvendinimas Lietuvoje. Nacionalinio komiteto *Pasaulio atmintis* pirmininkė, Lietuvos nacionalinės M. Mažvydo bibliotekos Informacijos išteklių formavimo ir vystymo centro vedėja J. Steponaitienė supažindino su programos tikslais,

nacionalinio komiteto veikla, į tarptautinį ir nacionalinį registrus *Pasaulio atmintis* įrašytu Lietuvos dokumentiniu paveldu.

X. 2.1.2. Publikacijos, susijusios su UNESCO programa *Pasaulio atmintis* sukakčiai paminėti

Žurnalo *Tarp knygų* 2012 m. kovo mėn. numeryje publikuoti du straipsniai, skirti UNESCO programos *Pasaulio atmintis* 20 metų sukakčiai paminėti: Jolita Steponaitienė. *UNESCO „Pasaulio atminties“ programa Lietuvoje*; Jolita Steponaitienė, Živilė Časaitė, Jolanta Budriūnienė. *LNB dokumentai „Pasaulio atminties“ nacionaliniame registre*.

X. 2.2. Lietuvos nacionalinis komitetas *Pasaulio atmintis*

2012 metais įvyko trys Lietuvos nacionalinio komiteto *Pasaulio atmintis* (toliau šiame skyriuje – nacionalinis komitetas) posėdžiai. Pagrindinė nacionalinio komiteto veikla 2012 metais buvo orientuota į UNESCO programos *Pasaulio atmintis* 20 metų sukakties minėjimą.

Kovo 7 d. posėdyje buvo aptartas ir patvirtintas nacionalinio komiteto ir Sekretoriato organizuojamų renginių ir iniciatyvų planas, pristatyti į UNESCO programos *Pasaulio atmintis* tarptautinį ir nacionalinį registrus įtraukto dokumentinio paveldo saugotojų ketinimai minėti šią sukaktį.

Birželio 6 d. Nacionalinis komitetas savo posėdį surengė Lietuvių literatūros ir tautosakos institute. Jam komitete atstovauja habil. dr. Nijolė Laurinkienė. Komiteto nariai susipažino su Vileišių rūmais, institute saugoma Lietuvių liaudies muzikos fonogramų kolekcija (1908–1949 m.), įrašyta į UNESCO programos *Pasaulio atmintis* nacionalinį registrą (pristatė tyrinėtojos dr. Austė Nakienė ir dr. Rūta Žarskienė). Posėdyje buvo aptartos dokumentinio paveldo ekspertų susitikime Varšuvoje gegužės 8–10 d. svarstytos programos įgyvendinimo ir sklaidos gairės, susitikimo pasiūlytos rekomendacijos. Jame Lietuvai atstovavo komiteto narė, Lietuvos valstybės istorijos archyvo direktorė V. Čijunskienė.

Spalio 12 d. posėdyje buvo nutarta 2013 metais organizuoti renginį dokumentinio paveldo saugotojams, prieš tai pasidomėjus jų pageidavimais ir lūkesčiais. Tuo siekiama stiprinti komiteto ir dokumentinio paveldo saugotojų ryšius, skatinti saugotojus viešinti UNESCO programą, skirtą dokumentiniam paveldui.

X. 2.3. Kita veikla, susijusi su UNESCO programa *Pasaulio atmintis*

UNESCO programos *Pasaulio atmintis* kuratoriai pateikė klausimyną Bendras pasaulio programos *Pasaulio atmintis* įvertinimas (*Overall evaluation of the Memory of the World Programme*). Jis inicijuotas rengiantis ekspertų susitikimui Varšuvoje (Lenkija) 2012 m. gegužę, po kurio rekomendacijos teiktos tvirtinti UNESCO Vykdamosios tarybos 190-ojoje sesijoje spalio mėnesį. Atsakymus parengė nacionalinis komitetas *Pasaulio atmintis*.

Gegužės 8–10 d. Varšuvoje (Lenkija) Lenkijos archyvų vyriausioje direkcijoje vyko UNESCO programos *Pasaulio atmintis* ekspertų susitikimas, kuriame buvo aptarti būdai, kaip stiprinti minėtąją programą, įveikti iššūkius, saugoti ir viešinti dokumentinį paveldą, ieškoma sąlyčio su kitomis UNESCO paveldo programomis. Po diskusijų buvo nutarta skatinti kurti *Pasaulio atminties* nacionalinius komitetus, stiprinti jų tarpusavio bendradarbiavimą, vystyti programos studijas, skatinti programos bendradarbiavimą su kitomis UNESCO programomis ir t. t. Lietuvai susitikime atstovavo Lietuvos valstybės istorijos archyvo direktorė, UNESCO programos *Pasaulio atmintis* nacionalinio komiteto narė V. Čijunskienė.

X. 3. Pasaulinė radijo diena

Vasario 13-ąją pirmą kartą buvo minima Pasaulinė radijo diena. 2011 metais UNESCO generalinės konferencijos 36-ojoje sesijoje buvo nuspręsta vasario 13-ąją paskelbti Pasauline radijo diena. Būtent tą dieną 1946 metais buvo įkurtas Jungtinių Tautų radijas. Šia proga Nacionalinės UNESCO komisijos buvo išplatintas kvietimas Lietuvos radijo transliuotojams minėti šią dieną.

2012-02-13 Lietuvos radijo laidoje *Ryto garsai* buvo kalbama apie radijo svarbą ir ateities galimybes. Dalyvavo žurnalistas, radijo žinovas Rimantas Pleikys ir Nacionalinės UNESCO komisijos Komunikacijos programų vadovė Margarita Gaubytė.

X. 4. Atviroji prieiga prie mokslinės informacijos ir tyrimų

Rugsėjo 5–7 d. Minske (Baltarusija) vyko UNESCO ir Baltarusijos nacionalinės bibliotekos organizuotos regioninės konsultacijos tema *Atviroji prieiga prie mokslinės informacijos ir tyrimų – koncepcija ir politika*, sutelkiant dėmesį į Rytų ir Vidurio Europą ir Baltijos šalis. Konsultacijos surengtos siekiant didinti informuotumą apie atvirosios prieigos prie mokslinės informacijos galimybes, numatyti išskylančius iššūkius, vystyti regione atvirosios prieigos strategijas ir politiką, plėtoti partnerystę tarp suinteresuotųjų šalių. Lietuvai jose atstovavo prof. Rūta Marcinkevičienė, Lietuvos mokslo tarybos pirmininko pavaduotoja.

Atsižvelgdama į UNESCO pageidavimą gauti Lietuvos poziciją, kaip šias rekomendacijas įgyvendinti Lietuvoje, Lietuvos nacionalinė UNESCO komisija pakvietė tam susitelkti šios srities ekspertus. Į kvietimą atsiliepė *Lietuvos mokslo taryba (LMT)* (prof. Rūta Marcinkevičienė, Lietuvos mokslo tarybos pirmininko pavaduotoja, Tarybos Socialinių ir humanitarinių mokslų komiteto pirmininkė), *Lietuvos mokslų akademija (LMA)* (Asta Paškevičienė, LMA Leidybos skyriaus vadovė), *Lietuvos mokslinių bibliotekų asociacija* (dr. Gintarė Tautkevičienė, Kauno technologijos universiteto bibliotekos Informacinių paslaugų skyriaus vedėja), *Lietuvos jaunųjų mokslininkų sąjunga (LJMS)* (Vilma Petrikaitė, LJMS pirmininkė), *Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centras*, (dr. Rimantas Skirmantas, Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centro Mokslo politikos ir stebėsenos skyriaus metodininkas), *Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūra (MITA)* (Ričardas Valančiauskas, MITA Inovacijų paramos ir technologijų perdavimo vyr. specialistas), *Vilniaus universitetas (VU)* (dr. Žibutė Petrauskienė VU bibliotekos Mokslinės informacijos duomenų skyriaus vedėja), *Vytauto Didžiojo universitetas (VDU)* (Lina Bloveščiūnienė, VDU bibliotekos direktorė). Minėta grupė susitikimą planuoja 2013 m. sausio pradžioje.

X. 5. Kita veikla, susijusi su informacija ir komunikacija

Išplatinti šie kvietimai:

- apie Tarptautinės radijo ir TV sąjungos (*The International Radio and TV Union (URTI)*), palaikant UNESCO ir kitų tarptautinių organizacijų, skelbiamą autorinės dokumentikos (TV produkcijos) atranką 31-jam Tarptautiniam TV Grand Prix gauti. Renginys vyksta kasmet birželio mėn. per prestižinį Monte Karlo televizijos festivalį, organizuojamą Monako Kunigaikštystėje;

- apie galimybę rugsėjo 26–28 d. dalyvauti Vankuveryje (Kanada) UNESCO programos *Pasaulio atmintis 20 metų sukakties proga UNESCO organizuojamoje tarptautinėje konferencijoje Pasaulio atmintis skaitmeniniame amžiuje: skaitmeninimas ir saugojimas*. Kvietimas skirtas besidomintiems dokumentiniu paveldu žmonėms, ekspertams bei specialistams, akademinėi visuomenei, politiką šioje srityje formuojantiems bei sprendimus priimantiems valdžios atstovams. Šaliai atstovauti kviečiamas vienas šios srities politikos formuotojas ir vienas dokumentinio paveldo srityje dirbantis profesionalas. Taip pat kviesti norintys skaityti pranešimus teikti pranešimų santraukas;

- teikti kandidatūras UNESCO – Giljermo Kano pasaulio spaudos laisvės apdovanojimui (UNESCO / Guillermo Cano World Press Freedom Prize). Prizas įsteigtas pagerbiant Kolumbijos žurnalistą Giljermą Kaną Isazą (Guillermo Cano Isaza), kuris 1986 m. gruodžio 17 d. žuvo atlikdamas savo profesinę pareigą. Šis prizas (medalis ir piniginis apdovanojimas) įteikiamas

asmeniui, institucijai ar organizacijai, labiausiai nusipelnusiai ginant ir propaguojant spaudos laisvę visame pasaulyje, ypač jei veikla susijusi su didesne grėsme gyvybei;

- dalyvauti plakatų konkurse žinių visuomenės tema. Siekdama paminėti 10-ąsias WSIS veiksmų plano priėmimo metines, UNESCO, bendradarbiaudama su Tarptautine telekomunikacijų sąjunga (ITU), Jungtinių Tautų prekybos ir plėtros konferencija (UNCTAD) ir Jungtinių Tautų vystymo programa (UNDP), rengia apžvelgiamąjį susitikimą *Link žinių visuomenės taikai ir darniai plėtrai*, kuris įvyks Paryžiuje (Prancūzija) 2013 m. 25–27 dienomis. Šio pirmojo apžvelgiamojo WSIS+10 susitikimo dalyviai ir partneriai bus ministrai ir aukšto lygio vyriausybės atstovai, JT agentūrų ir tarpvyriausybinių organizacijų, privataus sektoriaus vadovai, nevyriausybinių organizacijų ir kitų pilietinės visuomenės subjektų lyderiai, švietimo, kultūros, mokslo, humanitarinių mokslų ir komunikacijos bei informacijos sričių specialistai ir ekspertai. Šia proga UNESCO organizavo plakatų konkursą elektroninėje platformoje eYeka;

- teikti kandidatūras UNESCO/Jikji apdovanojimui *Pasaulio atmintis* gauti (UNESCO/Jikji Memory of the World Prize). Apdovanojimas buvo įsteigtas Pietų Korėjos iniciatyva 2004 m., pagerbiant seniausios pasauliui žinomos knygos *Buljo jikji simche yojeol* įrašymą į Tarptautinį registrą *Pasaulio atmintis*. Piniginis apdovanojimas kas dveji metai skiriamas asmenims, institucijoms, nevyriausybiniams organizacijoms už svarų indėlį saugant dokumentinį paveldą bei skatinant jo prieigą ir žinomumą.

XI. PARODOS NACIONALINĖS UNESCO KOMISIJOS GALERIJOJE

2012 m. Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos galerijoje buvo surengta 13 parodų:

Sausio 18 – vasario 14 d. fotodokumentikos paroda *Atrastas Karaliaučius* (rengėjai – Nacionalinės bibliotekos specialistai);

Vasario 16 – kovo 16 d. Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos (LiJOT) pilietiškumo ir patriotiškumo ugdymo projekto *Misija Sibiras '11* fotografijų paroda;

Kovo 21 – balandžio 20 d. Vijos Tarabildienės akvarelės darbų paroda *Tapatybės mozaika*;

Balandžio 25 – gegužės 25 d. Grafiko Stasio Aukštuolio darbų paroda *Dėliojimai*;

Gegužės 30 – birželio 29 d. fotografo Arūno Matuko darbų paroda *Susikalbėjimai*;

Liepos 4 – rugpjūčio 10 d. J. B. Lemkės tapybos ir grafikos darbų paroda *Dialogas su Gamta*;

Rugpjūčio 14 – rugsėjo 14 d. O. Ramašauskaitės fotografijos darbų paroda *Stebėjimai. Neringa*;

Rugsėjo 19 – spalio 12 d. V. Vareikytės fotografijos darbų paroda bei dokumentinis filmas *Tiškevičiai. Atvirukai iš šeimos albumo*;

Spalio 15 – 22 d. Lietuvos liaudies kultūros centro ir Ritos Balkutės darbų paroda;

Spalio 22 d. Vlado Vitkausko fotografijų paroda *I. Domeikos keliais iki aukščiausiojo Žemės ugnikalnio* ir vakaras *Sava tolima Čilė. Ignotui Domeikai 210* (Lotynų Amerikos dienos);

Spalio 24 – lapkričio 20 d. B. N. Stankūnienės tapybos paroda *Būti savimi*;

Lapkričio 22 – gruodžio 17 d. *Islamiškoji ir modernioji arabų kaligrafija* bei seniausių Viduržiemio jūros pakrantės kvapų ekspozicija *Ekskursija į Magrebą: seniausi pasaulio kvapai* (Aleksandrijos biblioteka, Annos Lindh (Anna Lindh) fondas, VšĮ *Hortus Apertus*);

2012 m. gruodžio 19 d. – 2013 m. sausio 14 d. R. Donbrauskaitės Plotnikovos ir jaunimo piešimo studijos *Guboja* tapybos darbų paroda *Aš ir tu – kuriame kartu*.

2012 m. pabaigoje patvirtintas 2013 m. parodų planas. Numatyta surengti 12 Lietuvos, Japonijos ir Čekijos autorių parodų.

XII. LIETUVOS NACIONALINĖS UNESCO KOMISIJOS PATRONAŽAS

2012 m. Nacionalinė UNESCO komisija patronažą buvo suteikusi šiems projektams ir renginiams:

XII. 1. Socialinė-educacinė iniciatyva *Visa Lietuva skaito vaikams (VLSV)*

Visa Lietuva skaito vaikams (www.vlsv.lt) – švietėjiška ir socialinė iniciatyva, ilgalaikis projektas, skirtas visai Lietuvos ir pasaulio lietuvių bendruomenei. Iniciatyvą Lietuvoje, remdamasis kitų Europos šalių (Lenkijos, Čekijos, Slovakijos, Slovėnijos) panašia patirtimi, įgyvendina labdaros ir paramos fondas *Mažojo Princo fondas*, kuris 2011 m. birželio 1 d. Lenkijoje pasirašė tarptautinę deklaraciją *All of Europe reads to kids*. Balandžio 23 d. LNUK iniciatyvai suteikė patronažą.

Visa Lietuva skaito vaikams – tai ugdymas skaitant. Iniciatyvos šūkis – *Skaityk vaikui 20 minučių per dieną. Kas dieną!* Įvairių skaitymo akcijų ir socialinių projektų metu suaugusieji raginami skaityti vaikams balsu namie bei ugdymo įstaigose ir tokiu paprastu būdu efektyviai skatinti suaugusiųjų ir vaikų tarpusavio ryšių stiprinimą, gerinti vaikų emocinę sveikatą bei intelekto vystymąsi. Iniciatyva siekia praplėsti skaitymo balsu erdves, sukurti ilgalaikio tėvų, mokytojų, vaikų ugdymo ekspertų, įvairių institucijų atstovų, visuomenės veikėjų, žiniasklaidos bendravimo planą, sistemą skleidžiant ir įgyvendinant skaitymo balsu idėją. Iniciatyvos ambasadorė – etnomuzikologė, TV laidų vedėja, *Mažojo Princo fondo* tarybos pirmininkė Loreta Sungailienė. Skaitymo akcijas rėmė keletas leidyklų, mokslinę-praktinę konferenciją – Vilniaus savivaldybė. Informacinis iniciatyvos rėmėjas – Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija.

Suprasdami skaitymo balsu vaikams iniciatyvos svarbą Lietuvai ir įvertindama projekto tikslus bei tinkamas veiklos priemones, pritarimą ir palaikymą iniciatyvai yra viešai pareiškę LR švietimo ir mokslo, Kultūros ministerijos, Vilniaus miesto savivaldybė, Lietuvos nacionalinė UNESCO komisija, Tarptautinės vaikų ir jaunimo literatūros asociacijos Lietuvos skyrius, Vilniuje veikiantys tarptautiniai institutai. 2012 m. balandžio pabaigoje VLSV suteiktas Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos patronažas.

Skaitymo balsu šeimose ir ugdymo, kultūros, socialinės globos įstaigose skatinimas: visus metus buvo organizuojami susitikimai su šeimomis, tėveliais, globos namų vaikų ugdytojais, ikimokyklinio ir mokyklinio ugdymo pedagogais, teiktos konsultacijos, vesti mokymai, rengta metodinė medžiaga kaip įdomiai ir naudingai skaityti vaikams balsu, iniciatyva pristatyta žiniasklaidoje ir įvairiuose renginiuose. 2011 metais ir 2012 m. I pusmetį VLSV įgyvendino projektus Skaitančios mokyklos – Česlovas Milošas ir Skaitančios mokyklos – Biblioteka kuprinėje. Juose dalyvavo 69 mokyklos (lietuvių, rusų, lenkų) iš visos Lietuvos. 2012 m. II pusmetį edukacinė programa Skaitančios mokyklos sėkmingai tęsiama, o nuo balandžio mėn. ją papildo programa Skaitantys vaikų darželiai.

Balandžio 23 d. Vilniaus miesto savivaldybėje vyko Mažojo princo fondo rengta mokslinė-praktinė konferencija *Visa Lietuva skaito vaikams – ugdymas skaitant*, kurioje dalyvavo apie 350 pedagogų, bibliotekininkų, leidėjų, vaikų ir jaunimo ugdymo specialistų bei skaitymo entuziastų iš visos Lietuvos. Pranešimus skaitė kompetentingi prelegentai iš Lenkijos (fondo ABCXXI – Visa Lenkija skaito vaikams įkūrėja ir pirmininkė Irena Koźmińska, to paties fondo valdybos narė ir programų direktorė Elżbieta Olszewska) Čekijos (Gabriela Sedláčková, fondo „Visa Čekija skaito vaikams“ regiono koordinatorė) ir Lietuvos (doc., habil. dr. Kęstutis Urba, IBBY Lietuvos skyriaus valdybos pirmininkas, doc. Vita Mozuraitė, IBBY ir Skaitymo skatinimo asociacijos narė ir kt.). Konferenciją pagerbė LR kultūros, švietimo ir mokslo ministerijų atstovai, Lenkijos Respublikos ambasadorius, Vilniaus m. savivaldybės mero patarėjai bei Nacionalinės UNESCO komisijos atstovai: generalinė sekretorė G. Tamašauskaitė, švietimo programų vadovas A. Mark, komunikacijos programų vadovė M. Gaubytė.

Gegužės 29 d. Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos salėje vyko Mažojo princo fondo organizuotas II Lietuvos ir Tarptautinės skaitymo balsu vaikams savaitės atidarymo renginys. Jame dalyvavo būrys skaitymo balsu entuziastų, jaunų šeimų. Įkurtas Skaitančių šeimų klubas. Tarptautinių institutų atstovai įvairiomis kalbomis skaitė Antuano de Sent-Egziuperi *Mažąjį prinčą*,

pamėgtų knygų vaikams ištraukas skaitė LNUK generalinė sekretorė G. Tamašauskaitė ir iniciatyvos ambasadorė L. Sungailienė bei kiti vakaro svečiai.

Nacionalinė UNESCO komisija, bendradarbiaudama su VLSV rengėjais, ragino Lietuvos visuomenę aktyviai minėti Tarptautinę raštingumo dieną (rugsėjo 8 d.). 2012 metų šios dienos tema – raštingumas ir taika, ja siekiama parodyti su raštingumu susijusių ugdomų vertybių įvairiapusiškumą. Kviesta rugsėjo 3–8 dienomis inicijuoti skaitymo balsu valandėles, kurių metu vaikams būtų skaitoma balsu taikos tema. Pasiūlyta, kad jas galėtų pagyventi trumpos diskusijos su vaikais taikos ir raštingumo tema, kuriose atsiskleistų, kaip vaikai suvokia šiuos dalykus ir kokią vietą įvairaus amžiaus vaikų mąstysenoje jie užima. Šią savaitę kūrybingai paminėjo apie šimtas Lietuvos bibliotekų, mokyklų bendruomenių. Sulaukta didžiulio susidomėjimo, dalyviai siuntė nuotraukas ir savo renginių aprašymus (tai galima rasti www.vlsv.lt).

XII. 2. Kompozitoriaus Vytauto Juozapaičio oratorijos *Mažvydas* atlikimas Vilniaus Šv. Jonų bažnyčioje

Nacionalinė UNESCO komisija suteikė patronažą kompozitoriaus Vytauto Juozapaičio oratorijai *Mažvydas* atlikti birželio 14 d. Vilniaus Šv. Jonų bažnyčioje. Šis kūrinys, parašytas penkiems solistams, dviem mišriems chorams, pučiamųjų orkestrui, kanklių orkestrui, vargonams ir mušamiesiems, atspindi nuolatinį V. Juozapaičio domėjimąsi senąja Lietuvos raštija, rūpestį dėl muzikinio paveldo įprasminimo. 1996 metais kompozitorius koncertiniam atlikimui parengė *Mažvydo katekizmo giesmes*, pavadinęs kūrinį *Martyno Mažvydo katekizmo PRADESTYSE giesmės šventos*. Anuomet pateikęs originalias dešimties pirmojoje lietuviškoje knygoje išspausdintų protestantiškų giesmių instrumentuotes ar jų harmonizacijas, V. Juozapaitis koncerte pristatė naują kūrinio versiją, praplėstą dar viena giesme, o instrumentuotę papildęs unikaliu muzikiniu kolektyvu – kanklių orkestru. Šiuo koncertu buvo siekiama prisidėti prie artėjančių M. Mažvydo 450-ųjų mirties metinių (2013) ir UNESCO programos *Pasaulio atmintis* 20 metų jubiliejaus paminėjimo, kadangi M. Mažvydo *Katekizmas* įrašytas į programos Nacionalinį registrą. Koncertą rengė Lietuvos kompozitorių sąjunga.

XII. 3. XVI tarptautinis Thomo Manno festivalis *Pavergtas protas*

Nacionalinė UNESCO komisija suteikė patronažą XVI tarptautiniam Thomo Manno festivaliui *Pavergtas protas*, kuris organizuojamas Thomo Manno kultūros centro liepos 14-21 dienomis Nidoje. Tarptautinis Thomo Manno festivalis organizuojamas kasmet, liepos mėnesio trečiąją savaitę. Tai vienas didžiausių ir garsiausių vasaros sezono kultūros renginių Neringoje, pasižymintis aukšto lygio muzikine programa, įkvepiančiomis diskusijomis ir kino naktimis, pritraukiantis ir Lietuvos gyventojus, ir užsienio svečius.

XII. 4. Mokslo populiarinimo projektas *Mokslo sriuba*

Nacionalinė UNESCO komisija spalio 1 d. suteikė globą mokslo populiarinimo projektui – internetinei televizijos laidai *Mokslo sriuba*. Tai laidų ciklas, skirtas populiarinti mokslą ir mokslininko specialybę, plėsti žinių visuomenę bei supažindinti su mokslo ir technologijų dabartimi ir ateitimi, sudėtingus dalykus pateikiant patrauklia visuomenei forma, taip pat apžvelgiamos naujausios technologijos, neįtikėtini eksperimentai ir ateities mokslo iššūkiai.

Pirmoji *Mokslo sriubos* laida visuomenei pristatyta 2012 m. kovo 24 d. 1-asis sezonas truko 2 mėn., išleistos 8 pažintinės laidos (viena per savaitę). Vidutinis vienos laidos peržiūrų skaičius – apie 10 000. Antras sezonas truko nuo 2012 m. spalio 6 d. iki metų pabaigos, išleistos 7 laidos (viena per dvi savaites). Vidutinis vienos laidos peržiūrų skaičius – apie 12 000. Laidas rodė informacijos portalai. *Mokslo sriuba* pristatyta įvairiuose mokslo renginiuose.

Mokslo sriubos rengėjai bendradarbiauja su Lietuvos mokslininkų sąjunga, Lietuvos jaunųjų mokslininkų sąjunga, VšĮ *Mokslas ir menas*, Baltijos pažangių technologijų institutu.

2012 m. pabaigoje komandą sudarė apie 20 savanorių. Pradėta rašyti paraiška ES programai *Veiklus jaunimas* dėl laidų apie Lietuvos mokslininkus kūrimo.

XII. 5. Arabų kultūros dienos

Nacionalinė UNESCO komisija suteikė patronažą *Arabų kultūros dienoms*, kurias surengė Annos Lindh (Anna Lindh) fondas 2012 m. lapkričio 20–25 d. Vilniuje. Projekto metu vyko parodos, konferencijos, paskaitos, koncertiniai ir kiti renginiai. Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos generalinė sekretorė M. Drėmaitė skaitė pranešimą *Civilizacijų, kultūrų dialogas – galimybė pažinti ir suartinti kultūras. UNESCO kontekstai* Tarptautinėje konferencijoje *Baltijos jūros regiono ir Arabų kraštų bendradarbiavimo iššūkiai ir galimybės*, kuri vyko Vilniaus universitete lapkričio 20 dieną. Nacionalinė UNESCO komisija taip pat bendradarbiavo, rengiant parodą *Islamiškoji ir modernioji arabų kaligrafija* (Aleksandrijos biblioteka) bei seniausių Viduržemio jūros pakrantės kvapų ekspoziciją *Ekskursija į Magreba: seniausi pasaulio kvapai* (lapkričio 22 – gruodžio 17 d.) Nacionalinės UNESCO komisijos parodų salėje.

XII. 6. Kultūrinės įvairovės skatinimo projektas CAUCULT

Nacionalinė UNESCO komisija gruodžio 14 d. suteikė patronažą kultūrinės įvairovės skatinimo projektui Pietų Kaukazo regione *CAUCULT – Caucasus Cultural Initiatives Network*. Projektas yra finansuojamas Europos Komisijos Rytų Partnerystės Kultūros Programos (Eastern Partnership Culture programme) bei Austrijos Vystomojo Bendradarbiavimo Agentūros (Austrian Development Cooperation). Numatyta projekto trukmė 2012 m. sausis – 2014 m. gruodis. Projekto CAUCULT metu siekiama stiprinti Pietų Kaukaze pasirinktų bendruomenių narių gebėjimus ir kompetencijas, žiniasklaidos darbą bei didinti jų įsitraukimą į kultūros politikos formavimą. To bus siekiama palaikant aktyvų piliečių dalyvavimą, ypač mažai pripažintų etninių, religinių ir kultūrinių grupių, sukuriant stiprius, ilgalaikius įvairių sričių kultūros atstovų bendradarbiavimo tinklus, aktyviai skatinančius ir palaikančius kultūrinę įvairovę. Projekto veiklos yra įgyvendinamos 12 skirtingų Armėnijos, Gruzijos, Azerbaidžano regionų.

XIII. UNESCO KATEDROS, CENTRAI IR KLUBAI

XIII. 1. UNESCO Tarpdisciplininės mechatronikos katedra KTU (vedėjas akademikas prof. Ramutis Bansevicius)

UNESCO Tarpdisciplininė mechatronikos katedra pradėjo veikti 2006 m. birželio mėn., pasirašius sutartį tarp Kauno technologijos universiteto ir UNESCO. Katedros tikslas – remti integruotus tyrimus ir mokymus tarpdisciplininės mechatronikos srityse; jos įkūrimas paskatino suintensyvinti mechatronikos plėtrą tiek Kauno technologijos universitete (KTU), tiek ir visoje Lietuvoje.

2012 m. daug Katedra siekė įgyvendinti šiuos uždavinius: kurti ir skleisti visuomenei (ypač jaunimui) naujas mokslo žinias; aktyviai dalyvauti tarptautinio lygio mokslinėse konferencijose ir jas organizuoti; padėti koordinuoti Universitete ir šalyje atliekamus mechatronikos krypties mokslinius tyrimus, ypač numatytus Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintoje Aukštųjų technologijų plėtros 2007–2013 metų programoje; padėti fakultetams rengti aukščiausios kvalifikacijos specialistus ir mokslininkus nuoseklioje bei tęstinėje studijose ir doktorantūroje.

2012 m. Mechatronikos mokslų, studijų ir informacijos centre buvo vykdomi projektai bei tiriamos ar sukurtos šios sistemos ir įtaisai: principinės mikro- ir nanopalydovų 3D stabilizavimo erdvėje schemas, taikant pjezoelektrinius keitiklius (tyrimai finansuoti pagal MITA projektą), vykdomi LMT finansuojami projektai *Naujos sistemos akliesiems orientuotis aplinkoje ir dirbti su Internetu kūrimas ir tyrimas* ir *TriboPiezo: save diagnozuojantis ir save gydantis sumanusis guolis*,

MITA finansuojami projektai *SmartBearing*, kurio tikslas – sukurti ir iširti didelio tikslumo, dvi posūkio staliukų modifikacijas, ir *TactileApps*.

2012 m. katedra dalyvavo tarptautinėse konferencijose *Vibroengineering* (spalio 11–12 d., Kaunas), *Mechanika 2012* (balandžio 12–13 d., Kaunas) *Space Economy in the Multipolar World/ Kosmoso ekonomika daugiapoliame pasaulyje*. Taip pat buvo parengta įvairių straipsnių bei mokslinių publikacijų.

XIII. 2. UNESCO katedra Informatika humanitaroms VU (vedėjas prof. Laimutis Telksnys)

UNESCO katedra Informatika humanitaroms toliau bendradarbiavo su Lietuvių kalbos institutu tobulindama ir prižiūradama sukurtas lietuvių kalbos išteklių duomenų bazes bei sklaidai skirtas interneto svetaines: lietuvių kalbos žodynas ir jam skirta duomenų bazė (www.lkzd.lki.lt), lietuvių kalbos tarmių garso įrašų archyvo informacinė duomenų bazė (www.tarmes.lki.lt), lietuvių kalbos atlaso kortelių ir A. Salio apklauso kortelių informacinė duomenų bazė (www.korteles.lki.lt), vietovardžių žodynas ir jam skirta duomenų bazė (www.vietovardziai.lki.lt), kanceliarinių kalbos patarimų žodynas ir jam skirta duomenų bazė (<http://www.kanceliariniaiatarimai.lki.lt>).

Lietuvių kalbos institute buvo pradėti lietuvių kalbos išteklių informacinės sistemos projektavimo ir kūrimo darbai, o Katedra konsultavo instituto specialistus lietuvių kalbos atlaso kortelių skenavimo, spausdintų žodynų skaitmeninimo, duomenų bazių projektavimo klausimais.

Katedra bendradarbiavo su Lietuvių kalbos instituto darbuotojais konsultuodama rengiant Bendrinės lietuvių kalbos internetinį žodyną ir Lietuvių kalbos žodyno kompaktinę plokštelę.

Lietuvių folkloro paveldo išsaugojimui ir sklaidai elektroninėje terpėje kartu su Lietuvos muzikos ir teatro akademija buvo prižiūrima lietuvių folkloro informacinė duomenų bazė ir šios bazės turinio pildymui skirta valdymo sistema bei sklaidai skirta interneto svetainė (<http://folkloras.mch.mii.lt>). Teiktos konsultacijos rengiant paraišką Lietuvos mokslo tarybos Nacionalinės lituanistikos plėtros 2009–2015 m. programos 2 priemonei *Lituanistikos skaitmeninių informacijos išteklių kūrimas, priežiūra ir plėtra* šių darbų tęsimui.

Katedra kartu su Lietuvos istorijos institutu prižiūrėjo sukurtą internetinę Etnologijos ir antropologijos enciklopedijos *Lietuvių tapatybė* svetainę (<http://etnologijos.istorija.lt>). Taip pat buvo bendradarbiaujama su Lietuvos dailės muziejaus filialu Lietuvos muziejų informacijos, skaitmeninimo ir LIMIS centru, technologiškai prižiūrimas ir atsižvelgiant į naujas technologijas atnaujinamas Lietuvos muziejų interneto portalas www.muziejai.lt.

Bendradarbiaujant su Baltijos audiovizualinių archyvų taryba išanalizuota Lietuvos kultūros lobyno – audiovizualinės medžiagos archyvavimo situacija. Nustatyta, kad nuolatos kuriama nauja, gausėjanti audiovizualinė skaitmeninė medžiaga nekaupiama, dingsta. Senasis audiovizualinis palikimas nyksta. Atskirų audiovizualinių saugyklų veikla silpnai koordinuojama, sukauptų kultūros paveldo vertybių apsauga ir prieiga prie jų yra fragmentiška, nenuosekli. Todėl būtina nedelsiant įkurti Lietuvos audiovizualinį skaitmeninį archyvą/centrą, kurio vizija – Lietuvos audiovizualinio skaitmeninis archyvas / centras – saugi, atspari stichinėms nelaimėms Lietuvos ir pasaulio lietuvių audiovizualinio paveldo kaupykla / talpykla, sklaidos centras; misija – kaupti ir atverti pasauliui Lietuvos ir pasaulio lietuvių audiovizualinį paveldą; tikslas – užtikrinti, kad Lietuvos ir pasaulio lietuvių audiovizualinis paveldas būtų puoselėjamas naudojant nuolat tobulėjančias informacines technologijas. Todėl Katedra parengė ir įteikė Kultūros ministerijai pasiūlymą dėl Lietuvos audiovizualinio skaitmeninio archyvo / centro įkūrimo. Jame akcentuoti neatidėliotini darbai dėl Lietuvos radijo ir televizijos pastato, dėl Lietuvos audiovizualinio skaitmeninio archyvo / centro įgyvendinimo projekto parengimo.

XIII. 3. UNESCO Kultūros vadybos ir kultūros politikos katedra VDA (vedėja prof. dr. Ieva Kuizinienė)

Tęšiamos veiklos šiose srityse: akademinė veikla (ERASMUS mainai, paskaitos ir seminarai, mokymai); projektų įgyvendinimas; kvalifikacijos kėlimas ir tarptautinis bendradarbiavimas; mokslinė veikla; Meninė bei kita veikla.

Vykdydama Studijų kokybės komisijos prie LR Švietimo ministerijos patvirtintą mokymo programą 2012 m. katedra priėmė 26 studentų į „Kultūros vadybos ir kultūros politikos“ bakalauro studijas, 14 studentų į „Kultūros vadybos ir kultūros politikos“ magistrantūros studijas, 4 studentai priimti į „Dizaino vadybos“ ir 3 į „Šiuolaikinės meno praktikos ir sklaidos“ studijų programas.

Katedros studentų iniciatyva gimė nauji kultūriniai renginiai, festivaliai, parodos, konferencijos, tokios kaip „Dogmos“ filmų festivalis, tarptautinė kultūros vadybos studentų platforma „Synaxis Baltica“, nebylaus kino festivalis „Tylos garsai“, Baltijos-Kaukazo platforma, tarptautinis vaikų ir jaunimo filmų festivalis, Eksperimentinės muzikos ir audiovizualinio meno festivalis „Garso zona 2006“, projektas „KINO MINOS“, moterų filmų festivalis „Šeršeliafam“, VDA absolventų paroda „VDA – MĖNO NAMAI“, kuri nuo 2006 m. organizuojama kasmet.

UNESCO kultūros vadybos ir kultūros politikos katedros dėstytojai aktyviai dalyvauja kūrybinėje ir visuomeninėje veikloje, rengdami parodas, inicijuodami ir įgyvendindami kultūros ir meno projektus, skaitydami pranešimus konferencijose bei seminaruose, būdami ekspertais ir konsultantais įvairiose komisijose ir konkursuose

XIII. 4. UNESCO Asocijuotas fundamentaliųjų mokslų tyrimų ir mokymų centras (vadovai: akad. prof. Benediktas Juodka, akad. prof. Algis Piskarskas, dr. Vida Kirvelienė)

2012 m. veiklos ataskaitos nepateikė.

XIII. 5. UNESCO remiamas Regioninis bioetikos informacijos centras (vadovas doc. dr. Eugenijus Gefėnas)

2012 m. veiklos ataskaitos nepateikė.

XIII. 6. UNESCO klubas *PAIDEIA: filosofinis pilietinės visuomenės ugdymas* (vadovė prof. dr. Jūratė Morkūnienė)

2012 m. veiklos ataskaitos nepateikė.

XIII. 7. UNESCO Šiaulių klubas (vadovas Donatas Morkūnas)

UNESCO Šiaulių klubas toliau veikė ugdydamas klubo narius bei miesto bendruomenę švietimo, mokslo ir kultūros srityse. UNESCO Šiaulių klubas organizavo sau ir visai miesto bendruomenei įvairius susitikimus su mokslininkais, menininkais, visuomenės veikėjais, pats arba kartu su kitais rengė kultūros, meno ir mokslo renginius, pažintines ekskursijas bei keliones.

2012 m. pabaigoje Klube buvo 22 nariai: mokslininkai, inžinieriai, teisininkai, medikai, pedagogai.

Kiekvieno mėnesio trečiąjį trečiadienį klubo nariai rinkosi tradicinėje susitikimų vietoje, kavinėje *Arkos*, kur buvo tartasi dėl organizuojamų renginių, dalinamasi išpūdžiais, bendraujama su kviestiniais svečiais, sprendžiami einamieji reikalai. Su šeimos nariais ir artimiausiais Klubo bičiuliais buvo švenčiamos jau tradicinėmis tapusios šventės: Užgavėnių ir braškių šventės (klubo narių Jocų sodyboje), obuolių ir medaus šventė (klubo nario A. Puklevičiaus sodyboje), Naujųjų metų sutikimas.

Sausio 18 d. UNESCO Šiaulių klubas surengė ekskursiją į *Aušros* muziejaus Frenkelio rūmus, po to vykusio Klubo posėdžio metu padėkos koncertinę programą atliko 2011 metų Klubo nominacijos laureatė Lietuvos ir tarptautinių konkursų nugalėtoja akordeonistė Eglė Bartkevičiūtė.

Kovo mėn. Klubas miesto bendruomenei suorganizavo susitikimą su publicistu, knygos *Kada ožkelė giedojo gluosnyje* autoriumi R. Žilevičiumi.

Balandžio 11 d. Klubas surengė bendrą posėdį-susitikimą su *Junior Chamber International Lithuania* Šiaulių skyriaus nariais. Buvo sutarta tęsti užmegztus ryšius, informuoti apie savo veiklą ir kviesti dalyvauti klubų organizuojamuose renginiuose.

Gegužės 27 d. Klubo nariams ir bendraminčiams buvo suorganizuota išvyka į Pamaro kraštą: Mažosios Lietuvos centrą Šilutę, Rusnės salą.

Rugsėjo 29 d. Klubo nariams ir miesto bendruomenės atstovams buvo surengta istorinė-kultūrinė kelionė į Lietuvos didikų Radvilų tėvoniją Dubingiuose, taip pat į Lietuvos karalių ir didikų portretų, atgabentų iš Ukrainos muziejų, parodą Vilniuje.

Spalio mėn. posėdyje perrinktas Klubo viceprezidentas. Rasai Sabaliauskienei dėl asmeninių priežasčių atsistatydinus iš šių pareigų, viceprezidentu buvo išrinktas Mindaugas Končius.

Lapkričio 14 d. Šiaulių miesto bendruomenei Klubas surengė Maironio skaitymų vakarą, kuriame dalyvavo Maironio lietuvių literatūros muziejaus direktorė rašytoja A. Ruseckaitė, eiles skaitė aktoriai ir visi norintys vakaro dalyviai.

Jau septintus metus iš eilės Klubas rinko UNESCO Šiaulių klubo įsteigtos Jauno, talentingo ir perspektyvaus kūrėjo nominacijos laureatą. Juo paskelbtas šiaurietis dailininkas Martynas Petreikis.

UNESCO Šiaulių klubas 2012 m. tęsė labdaringą veiklą: klubo nariai dovanojo *Kalėdinį stebuklą* daugiavaikai darniai ir darbščiai 4 vaikus auginančiai šeimai iš Šiaulių rajono Kužių seniūnijos. Gruodžio 29 dieną visi šeimos nariai apsilankė Šiaulių dramos teatre, kalėdiniame vaikams skirtame spektaklyje. Kalėdų Senelis vaikučiams įteikė naudingų dovanų. Popietę visa šeima žaidė boulingo klube, o po to buvo pakviesti šeimyninių pietų picerijoje.

XIII. 8. UNESCO klubas *Juodosios keramikos centras* (vadovas Eugenijus Paukštė)

2012 m. tęsė vykdomą veiklą įvairiomis kryptimis. Klubas suorganizavo dvylika edukacinių ekskursijų bei keturiolika keramikos pamokų moksleiviams, taip pat vienuolikai užsienio turistų grupių, kurių metu supažindino su dirbtuvėmis bei juodosios keramikos istorija. Klubas taip pat surengė keramikos mokymo kursus 42 mėgėjams. Birželio pirmąją savaitę Klubo dirbtuvėse buvo organizuojama Užupio gimnazijos moksleivių meno savaitė.

2012 m. Klubas dalyvavo įvairiuose renginiuose. Savo darbus pristatė tradicinėse Vilniaus miesto mugėse (Kaziuko mugė, Sostinės dienos). Sausio–gruodžio mėn. vykdytas Europos Sąjungos suaugusiųjų švietimo *Grundtvig-2* projektas *Keramikos menas – gyvoji istorija (Ceramic art - living history)*, kurio metu kartą per savaitę buvo rengiami keramikos kursai Vilniaus darbo biržoje registruotiems bedarbiams.

Balandžio 19–24 d. Klubas pagal Europos Sąjungos suaugusiųjų švietimo *Grundtvig-2* projektą dalyvavo susitikime su šio projekto partneriais Slovakijoje (Sabinov). Rugpjūčio 22–26 d. su Europos Sąjungos suaugusiųjų švietimo *Grundtvig-2* programos partneriais buvo suorganizuotas susitikimas Vilniuje. Partneriai buvo supažindinti su *Juodosios keramikos centro* dirbtuvių specifika, svečiai taip pat apsilankė Baltramiejaus mugėje, kurioje buvo susipažindinti su įvairiais amatais. Partnerių susitikimą užbaigė konferencija, kurios metu buvo aptarta nuveikta veikla bei nustatytos tolimesnės veiklos gairės.

Gruodžio 20 d. Centras dalyvavo *Plekšnės* klubo bendroje parodoje.

XIII. 9. UNESCO klubas *Rafaelis* (vadovė Marija Mendelė-Leliūgienė)

2012 m. veiklos ataskaitos nepateikė.

XIII. 10. UNESCO *Albireo* klubas (vadovas Jonas Kaspariūnas)

UNESCO astronomijos mėgėjų klubas *Albireo* 2012 m. gegužės mėn. dalyvavo kasmetiniame Molėtų astronomijos observatorijos rengiamame renginyje *Žvaigždėtos naktys 2012* ir diskutavo su renginio dalyviais

dominančiais astronomijos klausimais. 2012 m. birželio mėn. surengė viešus išskirtinio ir labai reto reiškinio – Veneros tranzito Saulės disku stebėjimus Vilniuje, Kaune, Tauragėje, Šiauliuose. 2012 m. rugpjūčio mėn. atliko Perseidų meteorų srauto stebėjimus-registravimus Kernavėje. Surinkti duomenys perduoti tarptautinei meteorų organizacijai (*International Meteor Organization*). 2012 m. rugsėjo mėn. dalyvavo kasmetiniame Molėtų astronomijos observatorijos rengiamame tarptautiniame renginyje *Tyrėjų naktis*. 2012 m. gruodžio mėn. surengė viešus Geminidų meteorų srauto stebėjimus prie Struvės geodezinio lanko.
